

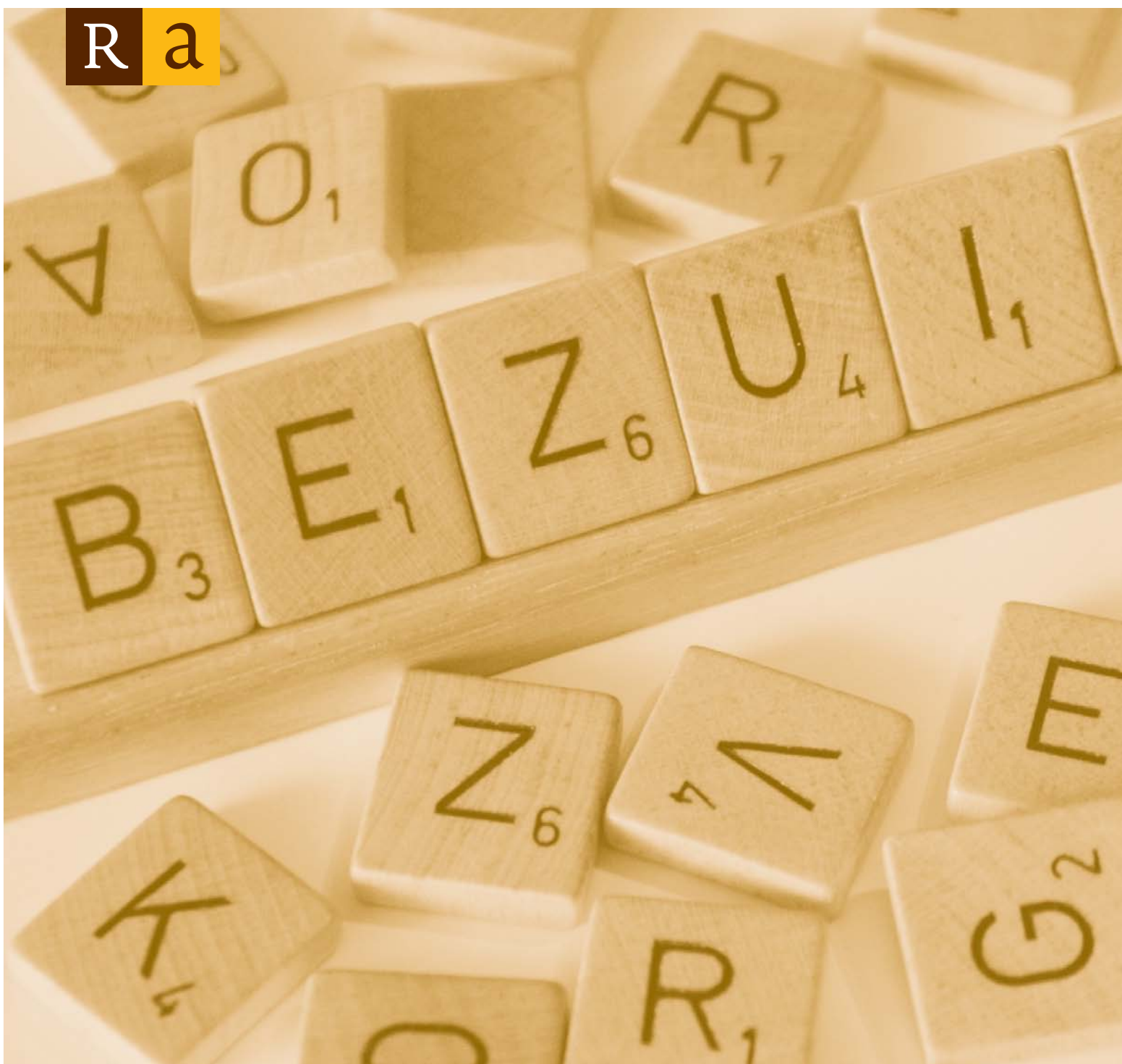
ONDERZOEKSRAPPORT

Voortgang bezuinigingen 2011-2014

november 2012

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

R a

ONDERZOEKSRAPPORT

Voortgang bezuinigingen 2011-2014

november 2012

Dit rapport bestaat uit twee delen: het bestuurlijk rapport en het onderzoeksrapport met bijlagen. In het bestuurlijk rapport geeft de rekenkamer de belangrijkste bevindingen en beantwoording van de onderzoeksvragen weer.

Leeswijzer

Voor u ligt het onderzoeksrapport van de Rekenkamer Amsterdam ('de rekenkamer') van het onderzoek naar de bezuinigingen bij de stadsdelen.

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In hoeverre voeren de stadsdelen hun structurele bezuinigingen volgens plan uit en welke soorten bezuinigingen zijn vanwege welke reden succesvol of juist problematisch?

Het volledige rapport van de rekenkamer bestaat uit twee delen: het bestuurlijk rapport (deel 1) en het onderzoeksrapport met bijlagen (deel 2). In het bestuurlijk rapport geeft de rekenkamer de belangrijkste bevindingen, conclusie, analyse en aanbevelingen weer, waarbij per stadsdeel een afzonderlijk bestuurlijk rapport is opgesteld.

Het onderzoeksrapport bevat in detail de bevindingen en beantwoording van de onderzoeksvragen. In het onderzoeksrapport zijn de bevindingen van dit onderzoek voor *alle* stadsdelen weergegeven.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Stadsdeel Centrum	9
2.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	9
2.2	Voortgang van bezuinigingen	12
3	Stadsdeel Nieuw West	17
3.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	17
3.2	Voortgang van bezuinigingen	20
4	Stadsdeel Noord	25
4.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	25
4.2	Voortgang van bezuinigingen	28
5	Stadsdeel Oost	31
5.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	31
5.2	Voortgang van bezuinigingen	34
6	Stadsdeel West	37
6.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	37
6.2	Voortgang van bezuinigingen	40
7	Stadsdeel Zuid	43
7.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	43
7.2	Voortgang van bezuinigingen	45
8	Stadsdeel Zuidoost	51
8.1	Oorspronkelijke bezuinigingsplannen	51
8.2	Voortgang van bezuinigingen	53

Bijlage 1 Geïnterviewde personen	57
Bijlage 2 Verantwoording analyse bezuinigingen	59

1 Inleiding

De stadsdelen van de gemeente Amsterdam zijn allen bezig met omvangrijke bezuinigingen. De plannen voor deze bezuinigingen zijn, in het algemeen, rondom de aanvang van de huidige bestuursperiode gemaakt. De geplande bezuinigingen moeten in de periode 2011-2014 hun beslag krijgen. In 2011 wilden de stadsdelen in 2014 ongeveer € 124 miljoen structureel hebben bezuinigd. Inmiddels is bekend dat zowel de centrale stad als de stadsdelen plannen maken voor aanvullende bezuinigingen. Het aandeel van de stadsdelen in deze bezuinigingen zal, voor zover bekend, ongeveer € 69 miljoen bedragen.¹

In dit onderzoek heeft de rekenkamer geïnventariseerd hoe de voortgang is van de bezuinigingen bij de stadsdelen. Hierbij staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In hoeverre voeren de stadsdelen hun structurele bezuinigingen volgens plan uit en welke soorten bezuinigingen zijn vanwege welke redenen succesvol of juist problematisch?

Voor de uitvoering van dit onderzoek heeft de rekenkamer op basis van de begrotingen, perspectiefnota's en jaarrekeningen van de stadsdelen de geplande bezuinigingsmaatregelen en de geboekte voortgang geïnventariseerd. In totaal zijn op deze manier 510 afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen geïdentificeerd en geanalyseerd.

Allereerst is geanalyseerd in hoeverre bezuinigingsmaatregelen in 2011 volgens plan zijn gerealiseerd. Hiervoor heeft de rekenkamer zich gebaseerd op de door de stadsdelen verstrekte informatie in de jaarrekeningen over 2011. Daarnaast is nagegaan in hoeverre stadsdelen de verwachte opbrengsten van bestaande bezuinigingsmaatregelen inmiddels hebben bijgesteld. Hierbij is zowel bezuinigingsmaatregelen gekeken waarvan, door nieuwe inzichten, hogere opbrengsten worden verwacht ('opwaartse bijstellingen') als naar maatregelen waarvan de verwachte opbrengst tegenvalt in vergelijking met de oorspronkelijke plannen ('neerwaartse bijstellingen'). Tot slot is ook in beeld gebracht in hoeverre stadsdelen nieuwe bezuinigingsmaatregelen hebben getroffen die niet in eerdere plannen of begrotingen zijn genoemd.

Voor deze analyse is niet alleen de voortgang (en eventuele bijstelling) van bezuinigingsmaatregelen geïnventariseerd, maar zijn de bezuinigingen ook in een vijftal categorieën ingedeeld om analyse naar type bezuiniging mogelijk te maken. In kader 1.1. is deze werkwijze verder toegelicht.

¹ Onder de naam '1 stad 1 opgave' moeten de stadsdelen en de centrale stad gezamenlijk zo'n € 193 miljoen bezuinigen in de periode 2013-2016. Het aandeel van de stadsdelen in deze nieuwe bezuinigingsopgave is € 69 miljoen (Kadernota 2013).

Kader 1.1 Toelichting indeling categorieën bezuinigingsmaatregelen

Voor de indeling in categorieën heeft de rekenkamer de volgende definities gebruikt:

- Meer efficiency: Met de bezuinigingen in deze categorie moet een efficiëntieslag gemaakt worden: het stadsdeel blijft dezelfde taken uitvoeren voor minder geld.
- Minder taken: Hieronder vallen bezuinigingen die tot stand komen door het verminderen van taken die het stadsdeel uitvoert (of laat uitvoeren).
- Lastenverzwaringen: Een bezuiniging valt in deze categorie als deze direct tot gevolg heeft dat kosten voor burgers of niet-gemeentelijke organisaties stijgen.
- Administratief: Bij deze bezuinigingen dekt een stadsdeel de kosten van een bepaalde taken niet meer (of minder) uit de begroting maar uit andere dekkingsbronnen. Dit betekent dat dit, vanuit de begroting bezien, snel te realiseren bezuinigingen zijn, maar dat van de vervolgplannen afhangt of er (door bijvoorbeeld meer efficiency of het verminderen van de taakuitvoering) daadwerkelijk bezuinigd wordt.
- Nog in te vullen: Dit zijn bezuinigingen waarvan het stadsdeel aangeeft dat nog moet worden bepaald hoe er precies gaat worden bezuinigd.

Sommige bezuinigingen hebben kenmerken van meerdere categorieën. Vaak zijn dit combinaties van 'meer efficiency' enerzijds, en 'minder taken' of 'lastenverzwaringen' anderzijds. In deze gevallen zijn bezuinigingen ingedeeld bij 'meer efficiency' tenzij uit de omschrijving bleek dat de bezuiniging overwegend een karakter had van 'minder taken' of 'lastenverzwaring'.

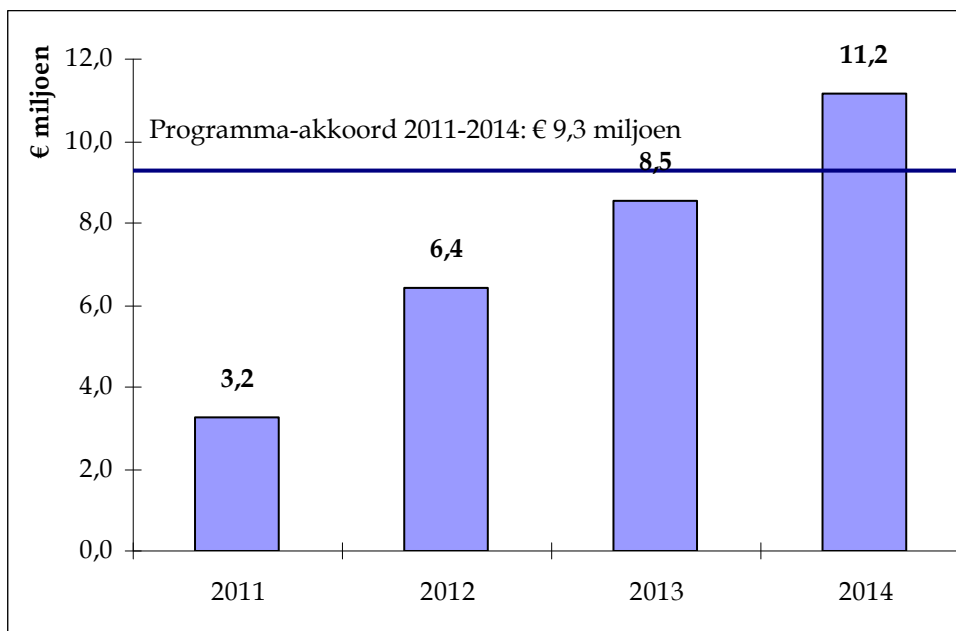
In de volgende hoofdstukken worden, achtereenvolgens, de bevindingen van dit onderzoek per stadsdeel (Centrum, Nieuw-West, Noord, Oost, West, Zuid en Zuidoost) beschreven. Bijlage 1 bevat een overzicht van geïnterviewde personen voor dit onderzoek. In bijlage 2 is een nadere verantwoording van de onderzoeksmethode gegeven.

2 Stadsdeel Centrum

2.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Stadsdeel Centrum heeft in het programma-akkoord 2011-2014 besloten tot een totaal van € 9,3 miljoen aan bezuinigingen die in die periode structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen 2011 en 2012 is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke structurele bezuinigingsmaatregelen weergegeven op basis van de begroting 2011.

Figuur 2.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

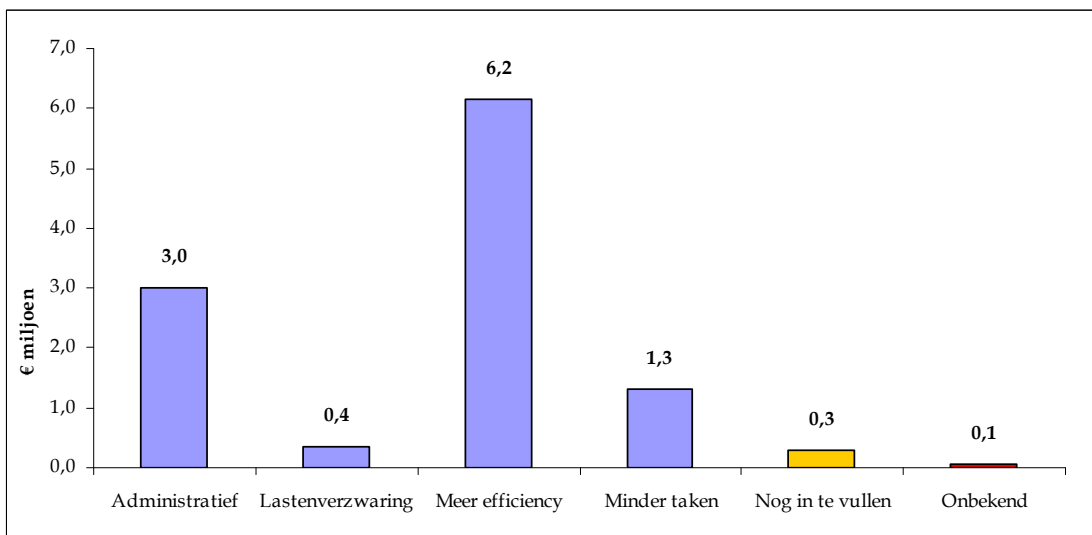

De geïnventariseerde structurele bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 11,2 miljoen in 2014. Dit geïnventariseerde totaal te bezuinigen bedrag is meer dan de doelstellingen uit het programma-akkoord.

Naast de structurele bezuinigingsmaatregelen treft het stadsdeel ook incidentele bezuinigingen. Deze incidentele bezuinigingen bedragen in totaal ongeveer € 1 miljoen voor 2014. Gezamenlijk bezuinigt het stadsdeel in 2014 met incidentele en structurele bezuinigingen zo'n € 12,1 miljoen met in totaal 67 bezuinigingsmaatregelen.² De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 2.2. een overzicht gegeven.

² Programmabegroting 2011 stadsdeel Centrum p.185/186.

Figuur 2.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 2.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie efficiency is het grootst en moet in 2014 € 6,2 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigen door middel van administratieve bezuinigingen (2014: € 3,0 miljoen) en vermindering van taken (2014: € 1,3 miljoen). Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel Centrum moet voor € 0,3 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld.³ Aanvullend is bij één bezuiniging van € 60.000,- op basis van de omschrijving niet te bepalen wat voor soort bezuiniging het exact is.⁴ In tabel 2.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

³ Dit betreft een resterende taakstelling voor kostendeckende tarieven die nog nader moet worden ingevuld. Het stadsdeel geeft aan dat het de bedoeling is deze maatregel uit te werken als een bezuiniging door meer efficiency.

⁴ Dit betreft een bezuiniging door overdracht van taken van het stadsdeel aan de centrale stad (OGA) waarbij de gegeven toelichting in de begroting suggereert dat de desbetreffende bezuiniging is komen te vervallen. Desondanks is de bezuiniging wél gehandhaafd en (volgens de jaarrekening 2011) ook gerealiseerd. Het is hierdoor niet duidelijk wat voor soort bezuiniging dit is geweest.

Tabel 2.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

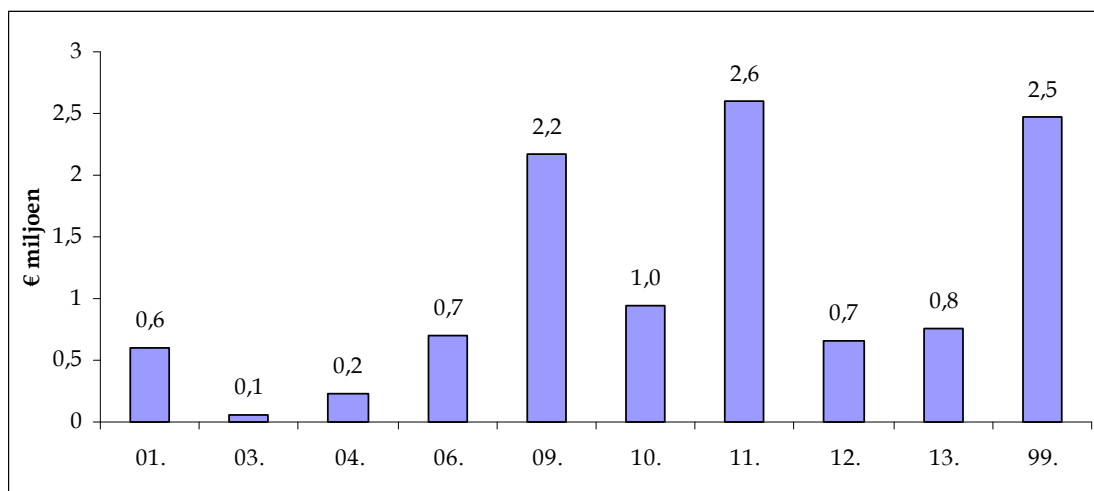
Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ⁵
Financiering Leidsebuurt (administratief)	€ 1,0 miljoen	Voor de aanpak van de Leidsebuurt wordt jaarlijks vanuit de algemene middelen € 2.000.000 aan de reserve Leidsebuurt gedoteerd. De aanpak bestaat uit verschillende deelprojecten, die zijn vastgelegd in de Nota van Uitgangspunten. Gezien de stedelijke bezuinigingen staan delen van de aanpak ter discussie. Wellicht leidt dit tot een bijstelling van het plan. Voorgesteld wordt de bijdrage vanaf 2012 te verlagen. Indien dit tot problemen in de uitvoering van het plan leidt, moet worden bekeken of alternatieve financiering vanuit bijvoorbeeld het parkeerfonds mogelijk is.
Hoge doorbelasting straatreiniging aan afvalstoffenheffing (administratief)	€ 0,9 miljoen	De stedelijke werkgroep uniforme tarieven hanteert als uitgangspunt voor de berekening van de afvalstoffenheffing dat 33% van de kosten van straatreiniging aan de afvalstoffenheffing kan worden toegerekend. In stadsdeel Centrum is dit percentage veel lager; over 2010 € 2,2 miljoen / € 11,0 miljoen = 20,3%. Indien de methodiek van de stedelijke werkgroep wordt gevolgd (die in Amsterdam al sinds de decentralisatie van de afvalstoffenheffing in 1995 wordt aanbevolen) kan het aandeel straatreiniging dat aan de afvalstoffenheffing wordt toegerekend toenemen naar afgerond € 3,6 miljoen. Het verschil van € 1,4 miljoen is een besparing op de algemene middelen. Het is de vraag of een doorrekening van 33% in stadsdeel Centrum reëel is. In vergelijking met andere gemeenten komt relatief veel vervuiling voort uit evenementen en winkelend publiek en niet uit het aanbieden van huishoudelijk afval. Om een definitief percentage te bepalen zal in 2010 en 2011 onderzoek worden gedaan. Daaraan voorafgaand wordt in de begroting 2011 vast een reëel deel van de mogelijke verhoging aan de afvalstoffenheffing (€ 900.000) toegerekend.
Taakstelling subsidies (minder taken)	€ 0,6 miljoen	In o.a. programma Welzijn & Zorg en Onderwijs & Jeugd zet de stadsdeelorganisatie het subsidie-instrument in om te sturen op de realisatie van meerjarige beleidsdoelstellingen. In deze bestuursperiode wordt naast de aandacht voor de rechtmatigheid gewerkt aan het verbeteren van de doelmatigheid en doeltreffendheid. Hierbij staat vermindering van regelgeving zowel op stedelijk als op stadsdeelniveau voorop. Door deze taakstelling kan de taakstelling "Welzijn" (€ 200.000 structureel), zoals vastgesteld per amendement in de begroting 2009, vervallen met ingang van 2011.
Besparing inhuur derden (meer efficiency)	€ 0,58 miljoen	Het structureel budget voor uitzendkrachten is ongeveer € 4,0 miljoen. Er zijn al gemeentebrede raamcontracten afgesloten voor deze kostenpost. Daar wordt nog niet optimaal gebruik van gemaakt. Ook worden opdrachten nog te vaak enkelvoudig onderhands gegund. Met felle concurrentiestelling, leveranciersreductie, controle op het gebruik van raamcontracten en zakelijk leveranciersmanagement is een besparing van € 280.000 tot € 580.000 reëel.

⁵ Bron: begroting 2011

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ⁵
Stadsdeelnieuws (meer efficiency)	€ 0,57 miljoen	Stadsdeelnieuws (SDN) is het wekelijks huis-aan-huis verspreid blad voor bewoners en ondernemers in stadsdeel Centrum. Kosten per jaar € 565.000 aan productie en verspreiding. Voorgesteld wordt de gedrukte versie van de SDN in 2011 nog tweewekelijks te laten verschijnen en vanaf 2012 het stadsdeel nieuws digitaal te verspreiden aan degenen die er een abonnement op hebben. Dat kan als de bekendmakingen/kennisgevingen worden gedigitaliseerd. Vanaf 1 januari 2011 is dat ook een wettelijke verplichting. Van de SDN bestaat in 2012 uitsluitend een digitale versie. Er komt een toename van bewonersbrieven, de kosten daarvan zijn projectgebonden en komen in die situatie ten laste van de projectbudgetten.
Totaal top 5	€ 3,65 miljoen (33% van totale bezuinigingen van € 11,2 miljoen)	

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 2.3. Stadsdeel Centrum heeft omvangrijke bezuinigingen getroffen op de bedrijfsvoering (in totaal bijna € 2,5 miljoen). Deze bezuinigingen zijn niet specifiek toegerekend aan een programma, maar afzonderlijk opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. In figuur 2.3. zijn deze bezuinigingen opgenomen onder programma '99'. Uit de figuur blijkt verder dat het meest wordt bezuinigd op stedelijke ontwikkeling (€2,6 miljoen), bedrijfsvoering (€2,5 miljoen) en openbare ruimte en groen (€2,2 miljoen).

Figuur 2.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

2.2 Voortgang van bezuinigingen

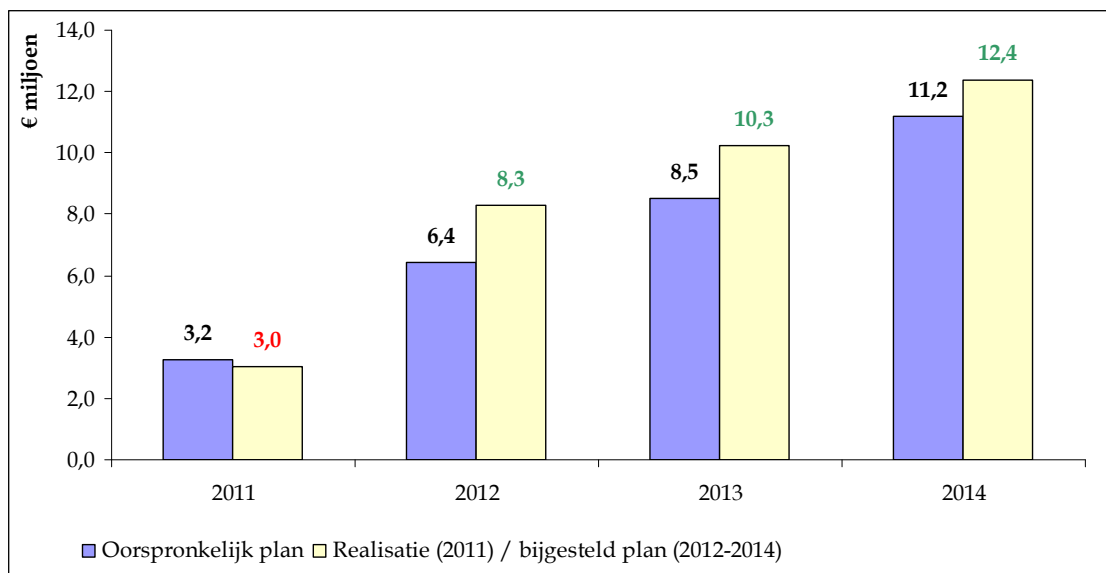
In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Gaandeweg heeft het stadsdeel in een aantal gevallen

gesignaleerd dat bezuinigingen niet of minder haalbaar blijken dan oorspronkelijk gedacht. Naast dit soort neerwaartse aanpassingen heeft stadsdeel in enkele gevallen de verwachtingen voor een bezuiniging opwaarts aangepast of geheel nieuwe bezuinigingen opgenomen.

Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 2.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 € 3,0 miljoen heeft opgeleverd. Dit blijft licht achter bij de geplande bezuinigingen voor 2011 (ca. € 3,2 miljoen).

Voor de latere jaren is aan de hand van de begroting 2012 bepaald in welke gevallen er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. De som van deze bijstellingen, nieuwe bezuinigingen en ongewijzigde bezuinigingen is voor 2012, 2013 en 2014 afgezet tegen de oorspronkelijk geplande bezuinigingen voor deze jaren. In totaal wordt er, na bijstellingen, verwacht per 2014 per saldo zo'n € 12,4 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

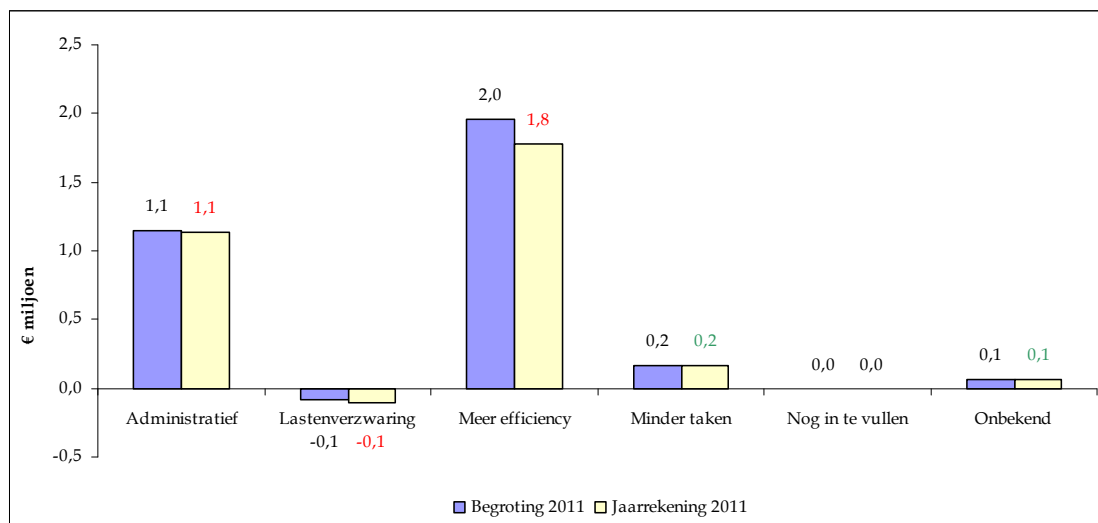
Figuur 2.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014 (cumulatief)

2.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 € 3,0 miljoen van de € 3,2 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In de figuur 2.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

Figuur 2.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie⁶

Uit figuur 2.5. blijkt dat de bezuinigingen waarbij de realisatie achterblijft bij de geplande opbrengsten zich vooral bevinden in de categorie 'meer efficiency'.⁷ De drie minst succesvolle bezuinigingen in 2011 zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 2.2 Top 3 minst succesvolle bezuinigingen in 2011

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Verskil met begroting
1.	Slimmer werken	99. Bedrijfsvoering	Efficiency	-/- € 0,10 miljoen
2.	Kosten voormalig personeel	99. Bedrijfsvoering	Efficiency	-/- € 0,07 miljoen
3.	Kostendekkendheid evenementenvergunningen	01. Dienstverlening	Lastenverzwaring	-/- € 0,03 miljoen

2.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

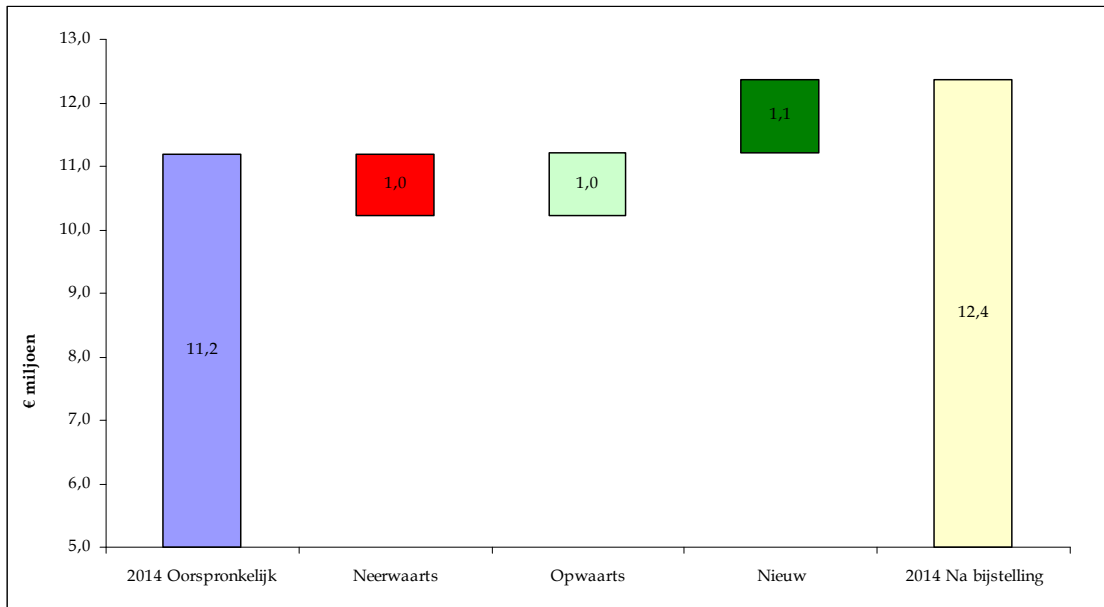
Uit de begroting 2012 van het stadsdeel blijkt dat er in een aantal gevallen sprake is van bijstellingen of nieuwe bezuinigingen. Per saldo leiden de bijstellingen van bestaande bezuinigingen en het opvoeren van nieuwe bezuinigingen tot een toename van de bezuinigingen in stadsdeel Centrum tot € 11,8 miljoen in 2014. Deze toename

⁶ De totale bezuiniging door lastenverzwaring in 2011 (€ 0,8 miljoen) is lager dan de eerder genoemde 'top 5' bezuiniging door een hogere doorbelasting van de kosten van straatreiniging aan de afvalstoffenheffing (€ 0,9 miljoen). Dit wordt veroorzaakt doordat stadsdeel Centrum voor een andere bezuiniging door lastenverzwaring in 2011 aanvankelijk juist méér kosten verwacht te maken (€ 149.000) om in latere jaren meer te kunnen besparen (dit betreft de bezuiniging kostendekkendheid horecaverunningen).

⁷ De negatieve geplande bezuiniging van € 0,1 miljoen bij lastenverzwaring wordt veroorzaakt doordat het stadsdeel bij het verhogen van de kostendekkendheid van horecaverunningen (doel per 2014: € 0,3 miljoen) aangeeft eerst een in 2010 getroffen (maar nog niet structureel gerealiseerde) bezuiniging van € 0,2 miljoen te moeten realiseren in 2011.

is in onderstaande figuur uitgesplitst naar de effecten van neerwaartse en opwaartse bijstellingen en de omvang van nieuwe bezuinigingen.

Figuur 2.6 Effect bijstellingen en nieuwe bezuinigingen op 2014 (cumulatief)

Tabel 2.3. geeft overzicht van de grootste drie opwaarts bijgestelde bezuinigingen, nieuwe bezuinigingen en neerwaarts bijgestelde bezuinigingen. Met betrekking tot de nieuwe bezuinigingen geeft het stadsdeel aan dat dit niet zo zeer nieuwe bezuinigingen betreffen, maar dat het wijzigingen in de begrotingssystematiek van het stadsdeel zijn.⁸

Tabel 2.3 Top 3 bijgestelde of nieuwe bezuinigingen (cumulatief effect op 2014)

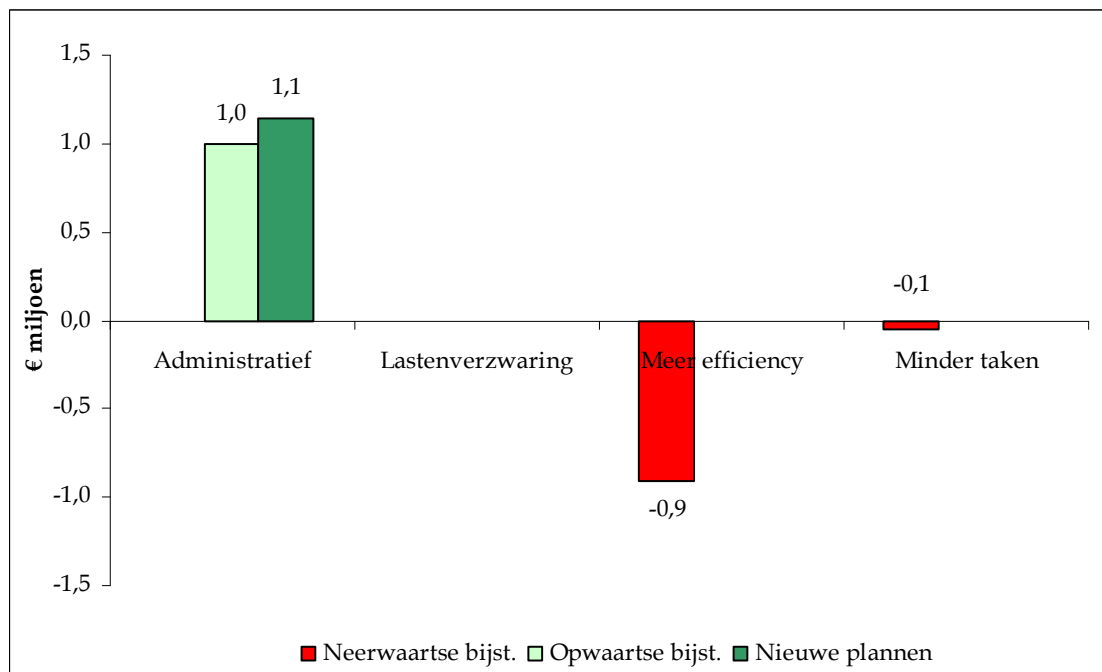
Bezuiniging		Programma	Categorie	Bijstelling (€ m.)
<i>Opwaartse bijstellingen</i>				
1.	Financiering Leidsebuurt	09. Openbare ruimte en groen	Administratief	+ / + € 1,0
2.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
3.	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
<i>Nieuwe bezuinigingen</i>				
1.	Rente rekening courant centrale stad	13. Algemene dekkingsmiddelen	Administratief	+ / + € 0,77

⁸ Deze wijzigingen in de begrotingssystematiek heeft het stadsdeel door middel van posterioriteiten in de begroting verwerkt. Om de omvang van de bezuinigingen bij alle stadsdelen op een consistente wijze te kunnen inventariseren is de rekenkamer uitgegaan van door stadsdelen opgestelde bezuinigingsplannen én de in de begrotingen (of indien van toepassing: perspectiefnota's) opgenomen posterioriteiten. Om deze reden zijn deze nieuwe bezuinigingen van stadsdeel Centrum wel meegenomen in het overzicht bijstellingen of nieuwe bezuinigingen.

Bezuiniging		Programma	Categorie	Bijstelling (€ m.)
2.	Bijstellen inkomsten precariobelastingen	13. Algemene dekkingsmiddelen	Administratief	+/+ € 0,22
3.	Aframing stelpost 'onvoorzien'	13. Algemene dekkingsmiddelen	Administratief	+/+ € 0,16
<i>Neerwaartse bijstellingen</i>				
1.	Locaties welzijnsvoorzieningen	11. Stedelijke ontwikkeling	Efficiency	-/- 0,4
2.	Stadsdeelnieuws	12. Bestuur en ondersteuning	Efficiency	-/- € 0,3
3.	Digitalisering sector Bouwen en Wonen	11. Stedelijke ontwikkeling	Efficiency	-/- € 0,2

De mate waarin bijstellingen zich voordoen wisselt, tot slot, ook per categorie bezuinigingen. In onderstaande figuur zijn per categorie de totale opwaartse en neerwaartse bijstellingen en de nieuwe bezuinigingen afgezet tegen de oorspronkelijke bezuinigingen.

Figuur 2.7 Bijstelling per categorie bezuiniging (cumulatief effect per 2014)

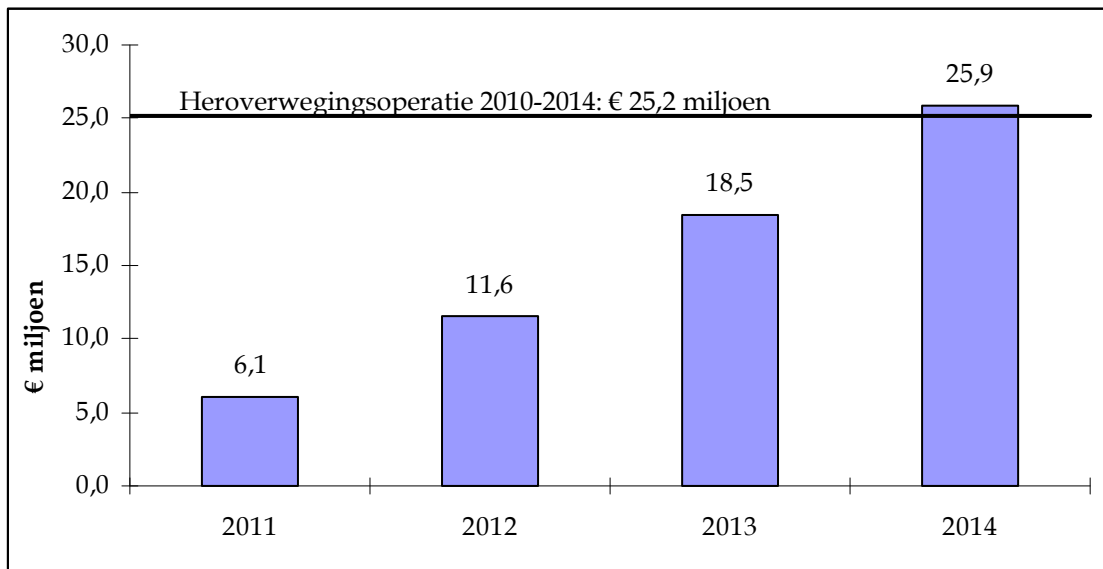

3 Stadsdeel Nieuw West

3.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Stadsdeel Nieuw-West heeft naar aanleiding van het rapport Heroverwegingsoperatie 2010-2014 besloten tot een totaal van € 25,2 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen en perspectiefnota's is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd.⁹ In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke structurele bezuinigingsmaatregelen weergegeven.

Figuur 3.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

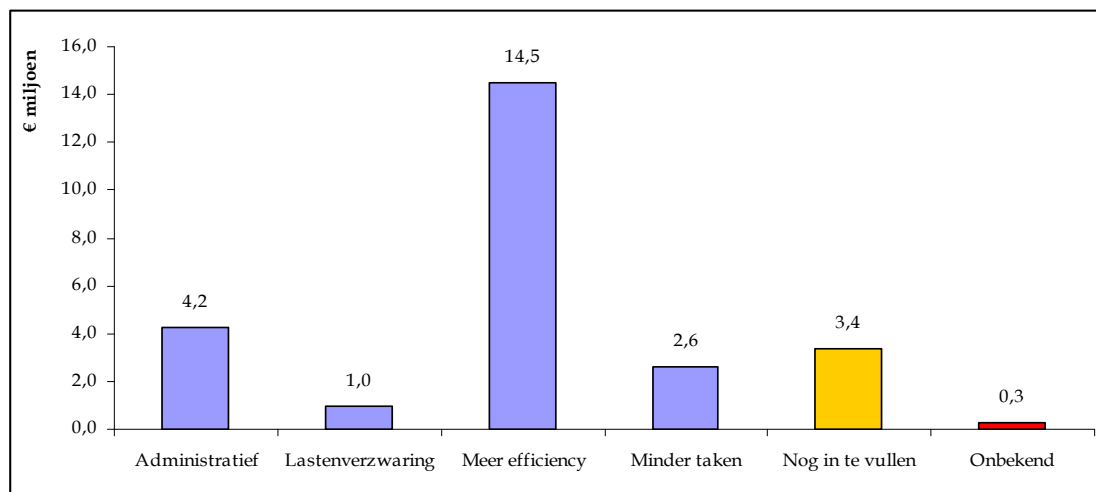

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen (53 maatregelen) tellen in totaal op tot €25,9 miljoen in 2014. Dit geïnventariseerde totaal te bezuinigen bedrag is meer dan de doelstellingen uit de Heroverwegingsoperatie 2010-2014.¹⁰ Naast de structurele bezuinigingen heeft het stadsdeel geen incidentele bezuinigingen gepland. De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 3.2. een overzicht gegeven.

⁹ Voor dit onderzoek is de informatie over de geplande bezuinigingsmaatregelen ontleend aan de begrotingen van stadsdeel Nieuw-West voor 2011 en 2012 en de perspectiefnota's 2012-2015 en 2013-2016.

¹⁰ Het geïnventariseerde totaal aan bezuinigingen is groter dan de doelstellingen uit de Heroverwegingsoperatie 2010-2014 omdat stadsdeel Nieuw-West in 2011 een aantal afzonderlijke posterioriteiten heeft getroffen. Deze posterioriteiten zijn bezuinigingen die (formeel) geen onderdeel uitmaken van de heroverwegingsoperatie, maar die wel betrekking hebben op de door de rekenkamer onderzochte periode 2011-2014. Het gaat om in totaal €0,8 miljoen aan bezuinigingen verdeeld over 8 bezuinigingsmaatregelen.

Figuur 3.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 3.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie meer efficiency is het grootst en moet in 2014 € 14,5 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigingen door middel van administratieve bezuinigingen (2014: € 4,2 miljoen) en vermindering van taken (2014: € 2,6 miljoen). Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel Nieuw West moet voor € 3,4 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld. Verreweg het grootste deel van deze bezuinigingen moet in 2014 worden gerealiseerd. Aanvullend is voor twee bezuinigingen van in totaal € 250.000,- op basis van de omschrijving niet te bepalen wat voor soort bezuiniging het is.¹¹ In tabel 3.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

¹¹ Dit betreft een bezuiniging in het programma verkeer en infrastructuur van € 0,2 miljoen met de naam 'overige maatregelen infrastructuur' en een bezuiniging van € 50.000,- in het programma dienstverlening met de naam 'besparing op antwoord'. Voor deze bezuinigingen heeft de rekenkamer in de begrotingen of perspectiefnota's geen verdere toelichtingen gevonden.

Tabel 3.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ¹²
Efficiencyslag na fusie (meer efficiency)	€ 4,8 miljoen	Dit betreft het totaal van zes afzonderlijke efficiencyvoordelen die het stadsdeel verwacht te behalen door de fusie. Deze afzonderlijke efficiencyvoordelen zijn opgenomen in het financieel kader van de begroting 2011 van het stadsdeel. ¹³
Korting op subsidiebudget voor instellingen/activiteiten (meer efficiency) ¹⁴	€ 1,9 miljoen	De taakstelling op subsidies is in grote lijnen ingevuld door een efficiencykorting op de diverse subsidiebudgetten. Deze ontwikkeling wordt mogelijk door een andere inzet van de huidige subsidies, zoals het invoeren van het nieuwe concept Huis van de wijk. De budgetten voor zorg worden met bijna € 750.000 gekort, de ontwikkeling van het Huis van de wijk leidt tot een voordeel van bijna € 700.000, en voor jongeren(werk) is zo'n € 490.000 minder beschikbaar. Tenslotte is € 170.000 bezuinigd op het vrijwilligersbudget en -huisvesting. De taakstelling op subsidies in programma 8 maakt hier ook onderdeel van uit.
Additionele effecten heroverwegingen per 2014 (nog in te vullen)	€ 1,7 miljoen	Nog in te vullen bezuinigingen.
Temporiseren groot onderhoud verharding (administratief)	€ 1,5 miljoen	In 2012 wordt € 1,0 miljoen bezuinigd op het groot onderhoud verhardingen. Deze heroverweging wordt gerealiseerd door een korting van € 500.000 uit de vrijval kapitaallasten en € 500.000 door een verlaging van de dotatie aan de voorzieningen Verhardingen uit de exploitatiebegroting.
Resterende taakstelling uit strategische notitie heroverwegingen (nog in te vullen)	€ 1,4 miljoen	Nog in te vullen bezuinigingen.
Totaal top 5	€ 11,3 miljoen	(44% van totale bezuinigingen van € 25,9 miljoen)

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 3.3. Stadsdeel Nieuw West heeft grote bezuinigingen ingeboekt voor de te verwachten efficiencyslag als gevolg van de fusie (€ 4,8 miljoen).¹⁵ Deze bezuinigingen zijn niet verwerkt in de programma's maar zijn opgenomen in het meerjarig financieel kader. In figuur 3.3. zijn deze bezuinigingen opgenomen onder programma '99'. Uit de figuur blijkt dat

¹² Bronnen: begroting 2011, 2012 en perspectiefnota 2012-2015.

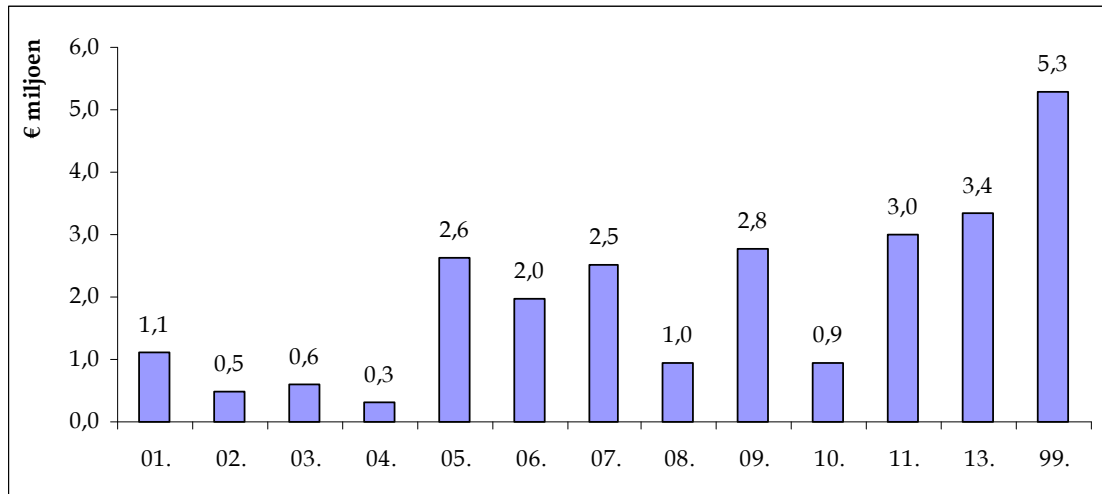
¹³ Begroting 2011, p.11

¹⁴ Het stadsdeel geeft aan dat deze bezuiniging zowel elementen van een bezuiniging door meer efficiency als van een bezuiniging op taken omvat. Bij de indeling van bezuinigingsmaatregelen in categorieën is het uitgangspunt gehanteerd dat dergelijke bezuinigingen, tenzij uit de omschrijving overduidelijk blijkt dat er overwegend sprake is van een bezuiniging op taken, zijn ingedeeld in de categorie 'meer efficiency'.

¹⁵ Daarnaast heeft het stadsdeel in hetzelfde financieel kader ook een bezuiniging van € 0,5 miljoen door harmonisatie van afvalstoffenheffing opgenomen.

verder het meest wordt bezuinigd op de algemene dekkingsmiddelen (€3,35 miljoen) en stedelijke ontwikkeling (€3,0 miljoen).

Figuur 3.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

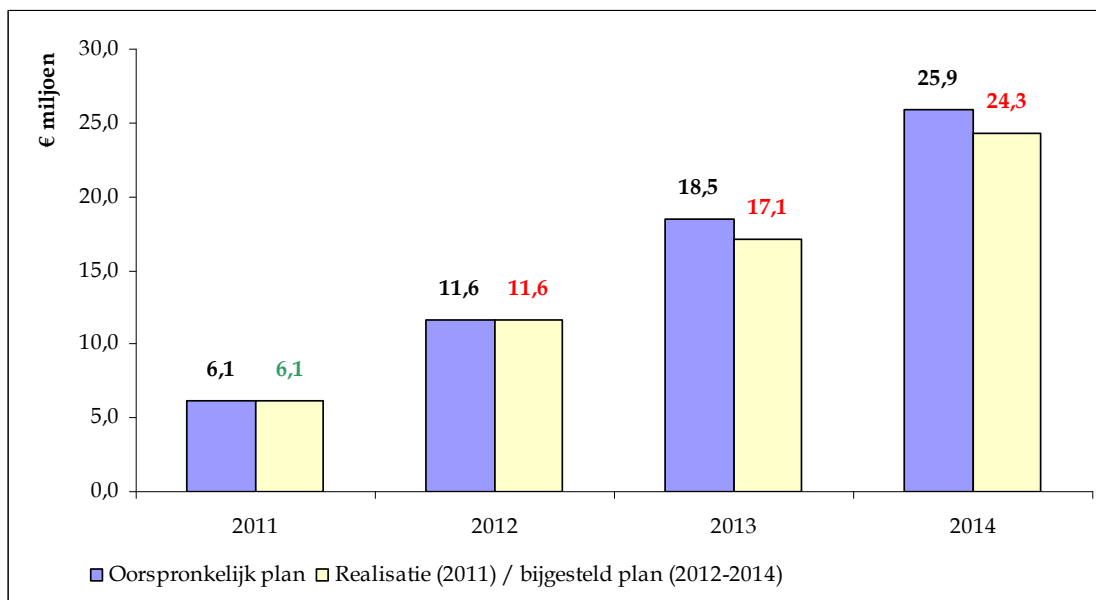
3.2 Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Gaandeweg heeft het stadsdeel in een aantal gevallen gesignaleerd dat bezuinigingen niet of minder haalbaar blijken dan oorspronkelijk gedacht.

Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 3.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 gelijk was aan de geplande bezuinigingen van ongeveer € 6,1 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van de begroting 2012 en perspectiefnota's bepaald in welke gevallen er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen. Het totaal van de geplande bezuinigingen (na bijstelling) voor 2012, 2013 en 2014 is afgezet tegen de oorspronkelijk geplande bezuinigingen voor deze jaren. In totaal wordt er, na bijstellingen, verwacht per 2014 per saldo zo'n € 24,3 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

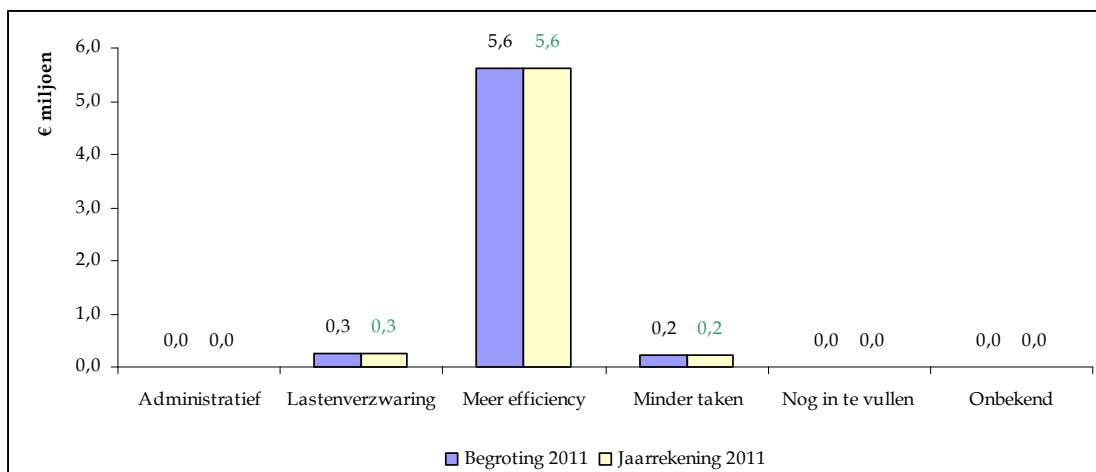
Figuur 3.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014 (cumulatief)

3.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In 2011 zijn de geplande bezuinigingen van in totaal € 6,1 miljoen volledig gerealiseerd. In de figuur 3.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

Figuur 3.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

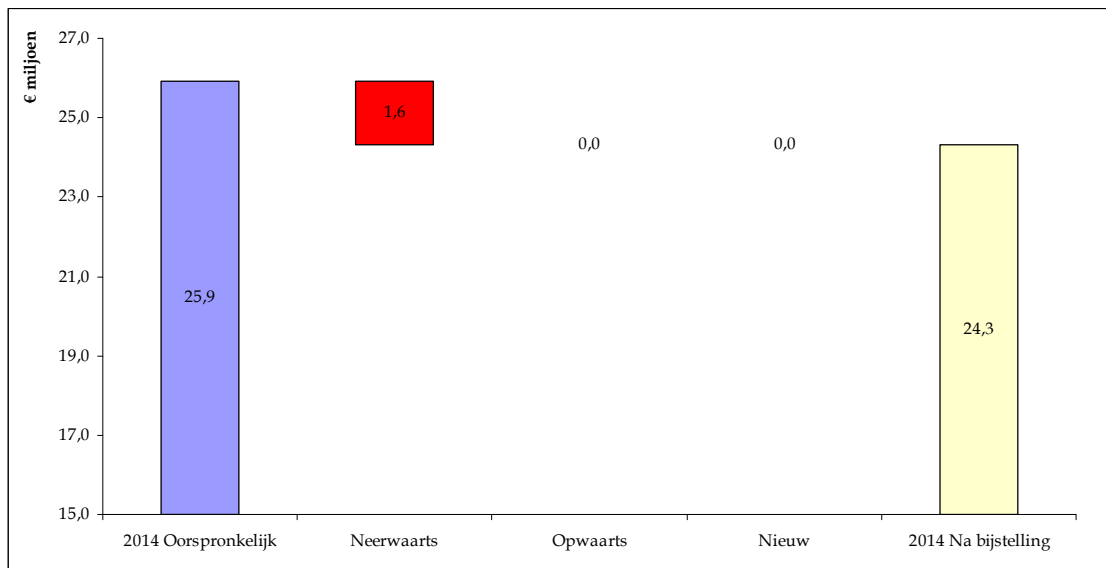

3.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

Uit de begrotingen en perspectiefnota's van het stadsdeel blijkt dat er in een aantal gevallen sprake is van een neerwaartse bijstelling van bezuinigingen. Per saldo leidt de bijstelling van bestaande bezuinigingen tot een afname van de bezuinigingen in stadsdeel Nieuw West tot € 24,3 miljoen in 2014. Deze afname is in onderstaande

figuur uitgesplitst naar de effecten van neerwaartse en opwaartse bijstellingen en de omvang van nieuwe bezuinigingen. Hieruit blijkt dat het stadsdeel uitsluitend bezuinigingen neerwaarts heeft bijgesteld, er zijn opwaartse bijstellingen of nieuwe bezuinigingen.

Figuur 3.6 Effect bijstellingen en nieuwe bezuinigingen op 2014

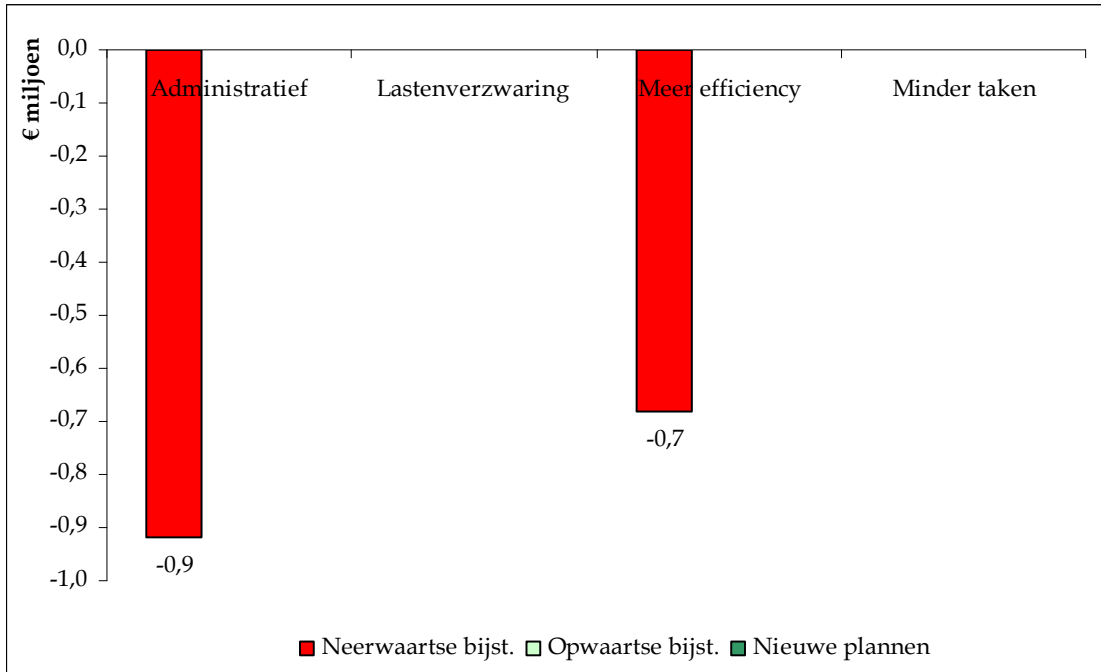
Tabel 3.2. geeft een overzicht van de grootste drie neerwaarts bijgestelde bezuinigingen. Het stadsdeel benadrukt dat in het geval van de bezuiniging op 'compacte en bedrijfsmatige sportparken' de bezuiniging voor 2014 weliswaar is bijgesteld, maar dat het de bedoeling is om deze bezuiniging in 2015 te realiseren.

Tabel 3.2 Top 3 neerwaarts bijgestelde bezuinigingen (cumulatief effect per 2014)

Bezuiniging	Programma	Categorie	Bijstelling (€ m.)
1. Omvorming peuterspeelzalen	Onderwijs en jeugd	Administratief	-/- € 0,9
2. Compacte en bedrijfsmatige sportparken	Sport en recreatie	Meer efficiency	-/- € 0,55
3. Regie stedelijke vernieuwing	Stedelijke ontwikkeling	Meer efficiency	-/- € 0,13

De mate waarin bijstellingen zich voordoen wisselt, tot slot, ook per categorie bezuinigingen. In onderstaande figuur is per categorie de totale opwaartse en neerwaartse bijstelling en nieuwe bezuinigingen afgezet tegen de oorspronkelijke bezuinigingen.

Figuur 3.7 Bijstelling per type bezuiniging (doelstelling 2014)

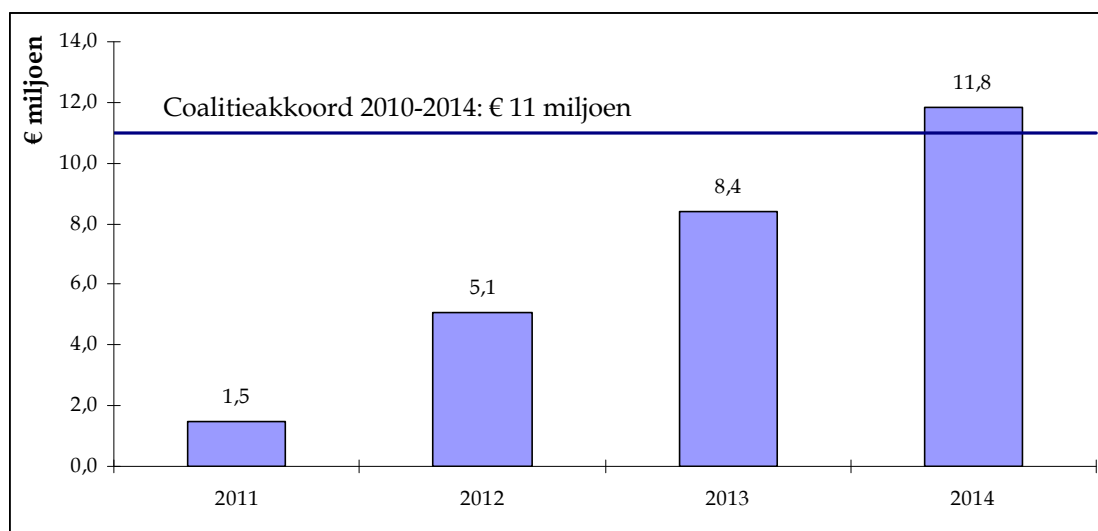

4 Stadsdeel Noord

4.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

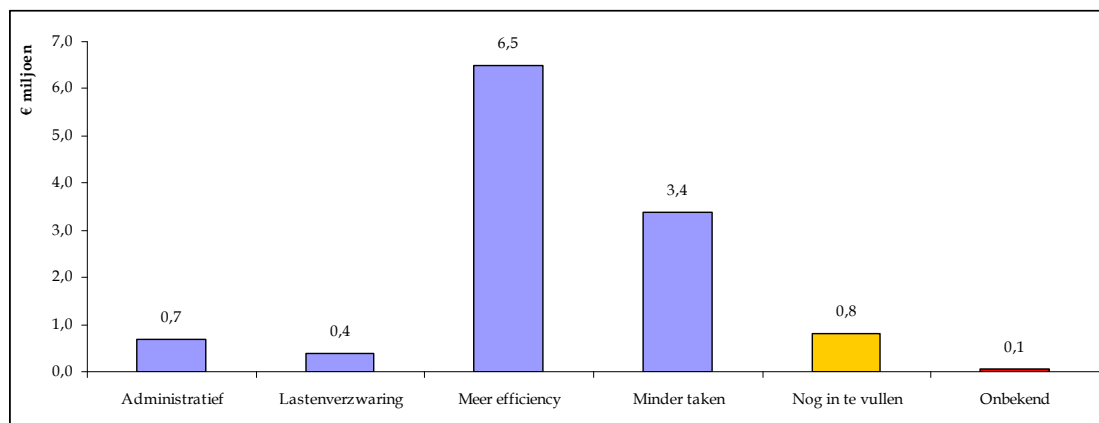
Stadsdeel Noord heeft in het Coalitieakkoord 2010-2014 besloten tot een totaal van € 11 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke structurele bezuinigingsmaatregelen weergegeven.

Figuur 4.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 11,8 miljoen in 2014. Het gaat om in totaal 136 bezuinigingsmaatregelen. Het totaal te bezuinigen bedrag is meer dan de doelstellingen uit het Coalitieakkoord 2010-2014. Naast de structurele bezuinigingen heeft het stadsdeel geen incidentele bezuinigingen gepland. De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 4.2 een overzicht gegeven.

Figuur 4.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 4.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie efficiency is het grootst en moet in 2014 € 6,5 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigingen door middel van vermindering van taken (2014: € 3,4 miljoen) en administratieve bezuinigingen (2014: € 0,67 miljoen). Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel Noord moet voor € 0,8 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld.¹⁶ Aanvullend is voor twee bezuinigingen van in totaal € 60.000,- op basis van de omschrijving niet te bepalen wat voor soort bezuinigingen het zijn. In tabel 4.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

Tabel 4.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ¹⁷
Huisvuilinzameling (meer efficiency)	€ 1,1 miljoen	In 2014 bijdrage algemene middelen Afvalstoffenheffing afgebouwd tot 0 via tariefsverhoging / meer controle op betaling door bewoners/bedrijven en door het terugbrengen van de kosten door het stimuleren van brenggedrag, het bevorderen van afvalscheiding, het oprichten van een Milieu Logistiek Centrum en het opnieuw aanbesteden van contracten met derden.

¹⁶ Het grootste deel van de nog in te vullen bezuinigingen zijn bezuinigingen op parkeren (DST/CITION) voor € 0,3 miljoen, bezuinigingen door de deelraad zelf (€ 0,2 miljoen) en bezuinigingen in het programma welzijn en zorg (samen € 0,2 miljoen).

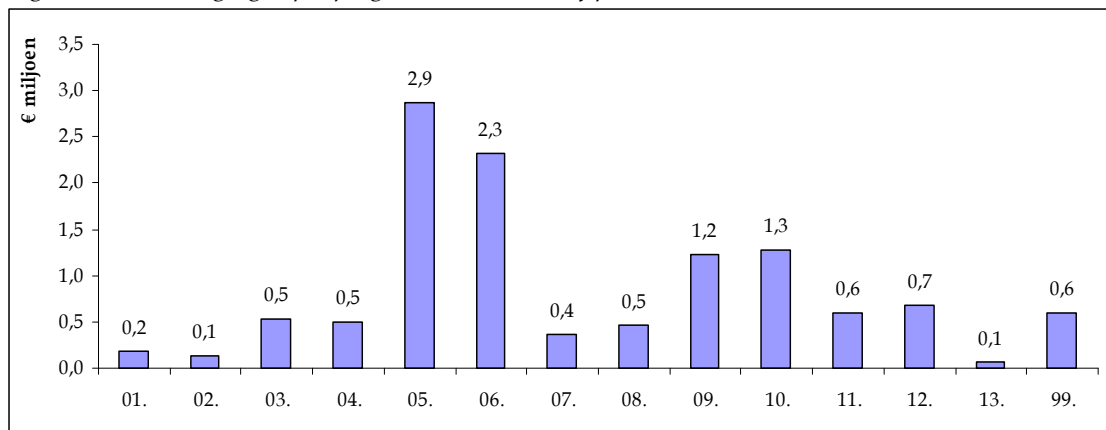
¹⁷ Bron: begroting 2011

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ¹⁷
Jeugd- en jongerenwerk V (meer efficiency)	€ 0,8 miljoen	Hervorming vrije tijd Jeugd. Betreft alle uitgaven voor vrijetijdsbesteding (talentontwikkeling, ondersteuning bij schoolloopbaan, spelactiviteiten, empowerment etc. voor kinderen en tieners (tot ongeveer 15 jaar) in de wijken. Samenvoegen diverse budgetsubsidies organisatie en omvormen tot budget per wijk, met vraagformulering aan de organisaties op grond van info van de jeugd in de wijk. Budgetten worden dan gedifferentieerd naar wijk/doelgroep. Stapeling wordt voorkomen. Afhankelijk van de sociaal economische situatie van ouders, de mate van deelname aan buitenschoolse opvang en vrijetijdsbesteding via het vrijwilligerswerk of commerciële talentontwikkeling, vindt differentiatie plaats van activiteiten en beoogd bereik. Hervorming vrije tijd betreft: bewegingsonderwijs, schoolzwemmen, brede school, zoneparcs, brede talentontwikkeling, mentoraten povo, scouting, st. SPIN, Dock, Vrije tijd SDAN, Risicjongeren, speeltuinactiviteiten Molenwijk, Integrale buurtprojecten, onderzoek welzijnsinstellingen, Thuis op straat SDAN, Volwassenenwerk (onderdeel kinderwerk Combiwel).
Ouderkamers Vroeg-/Voorschoolse Educatie (administratief)	€ 0,5 miljoen	Toelichting: de middelen op de begroting zijn voortgekomen uit een stedelijke afspraak van portefeuillehouders van alle stadsdelen om aan de certificering te kunnen voldoen voor de Vroeg-/Voorschoolse Educatie (VVE). De eis was en is dat er een oudercomponent opgenomen moet zijn. Dit is een Amsterdamse afspraak, waarvoor de Rijksmiddelen niet mogen worden ingezet. In de contourennota VVE 2006-2009 is dit vastgesteld door het dagelijks bestuur en de deelraad. Voor de realisatie van de ouderkamer is structureel voor een bedrag van € 311.000 gereserveerd voor de bouw en € 140.000 voor de inrichting. Alle ouderkamers zijn nu gerealiseerd en voor de nog te plannen nieuwbouw zijn middelen beschikbaar in de reserve. Daardoor kunnen we een structurele bezuiniging toepassen van € 450.000 die geen gevolgen heeft voor de uitvoering van de voorschool. Voor de oudercontactfunctionaris blijven voldoende middelen beschikbaar.
Openbaar Basisonderwijs, excl. Huisvesting (minder taken)	€ 0,3 miljoen	Algemeen beheer openbaar onderwijs. A.g.v. verzelfstandiging van Openbaar Onderwijs wordt de bijdrage vanuit de begroting van het stadsdeel de komende jaren afgebouwd. De gehele besparing op bijdrage aan het schoolbestuur bedraagt in 2015 € 607.910,- t.o.v 2011. In jaren daarvoor is besparing lager ivm de gewenningsbijdrage (bruidschatregeling). In 2015 is de besparing € 267.740,-
Parkeren (DST/CITION) III (nog in te vullen)	€ 0,3 miljoen	Het bezuinigingsvoorstel is slechts richtinggevend en heeft nog nader onderzoek.
Totaal top 5	€ 3,0 miljoen (25% van totale bezuinigingen van € 11,8 miljoen)	

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. Het stadsdeel benadrukt dat de verschillen in absolute verdeling niet automatisch betekenen dat de relatieve verdeling (rekening houdend met bijvoorbeeld de budgettaire omvang van de verschillende programma's) even groot zijn.

De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 4.3. Stadsdeel Noord heeft een deel van de bezuinigingen ingeboekt op bedrijfsvoering (€ 0,6 miljoen). Deze bezuinigingen zijn niet verwerkt in de programma's van de begrotingen van het stadsdeel. In figuur 4.3. zijn deze bezuinigingen opgenomen onder programma '99'. Verder blijkt uit deze figuur dat het meest wordt bezuinigd op Onderwijs en jeugd (€ 2,87 miljoen), Welzijn en zorg (€ 2,32 miljoen) en Milieu en water (€ 1,28 miljoen).

Figuur 4.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

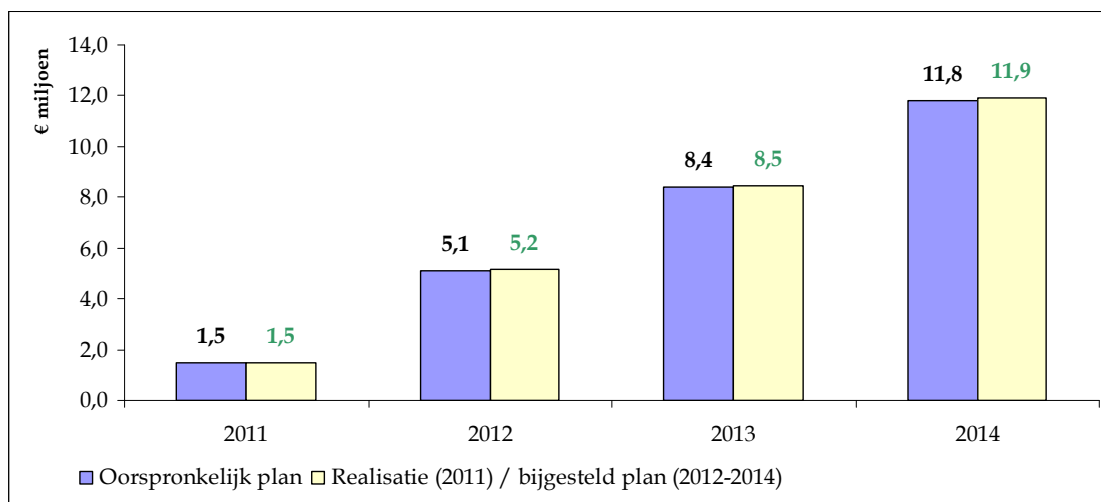
4.2 Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Als gevolg van voortschrijdend inzicht heeft het stadsdeel bij één bezuiniging aanleiding gezien de verwachtingen opwaarts bij te stellen.

Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 4.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 gelijk is aan de geplande bezuinigingen van € 1,5 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen en voorjaarsnota's bepaald in hoeverre er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. Hieruit blijkt dat in slechts één geval er sprake was van een (opwaartse) bijstelling. In totaal wordt er, na deze bijstelling, verwacht per 2014 per saldo zo'n € 11,9 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

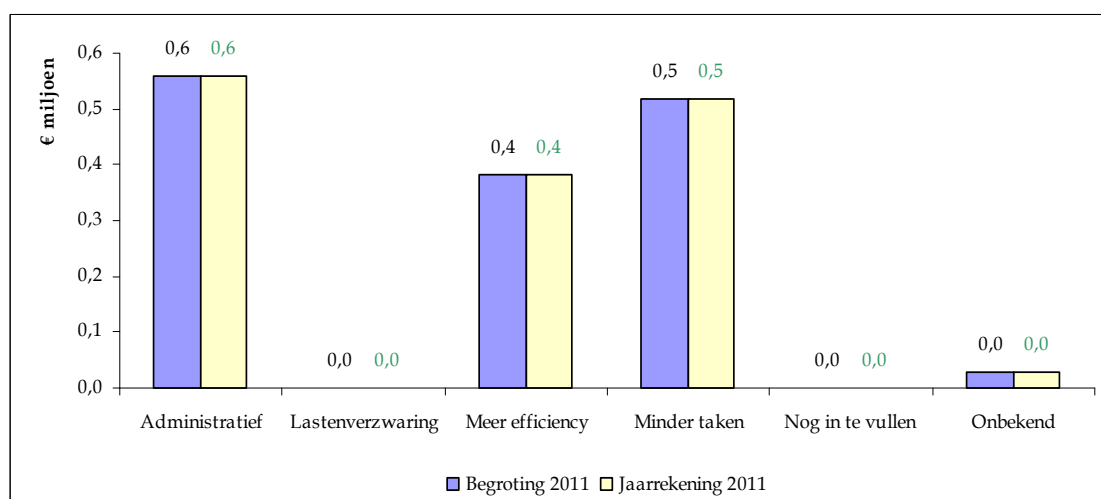
Figuur 4.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014

4.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 zijn de € 1,5 miljoen aan geplande bezuinigingen volledig gerealiseerd. In figuur 4.5 wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

Figuur 4.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

4.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

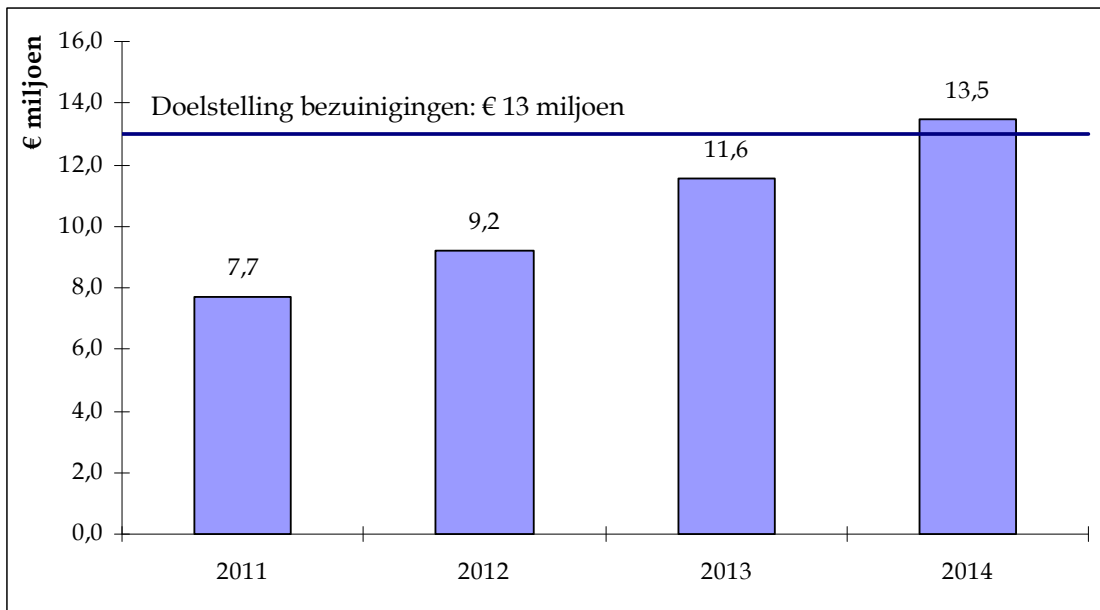
Uit de begrotingen en voorjaarsnota's van het stadsdeel blijkt dat er slechts in één geval sprake is van een (opwaartse) bijstelling van de bezuinigingen. Het stadsdeel heeft geen bezuinigingen neerwaarts bijgesteld of nieuwe bezuinigingen gepland. De opwaartse bijstelling betreft de bezuiniging 'Oud voor nieuw 2007' waarvan de verwachte opbrengst met € 90.000 is verhoogd.

5 Stadsdeel Oost

5.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Stadsdeel Oost heeft in het Programma-akkoord 2010-2014 de noodzaak gesignaleerd tot het treffen van structurele bezuinigingen: er moest € 18 miljoen aan besparingsmogelijkheden in beeld worden gebracht. In 2011 bleek gaandeweg dat de financiële vooruitzichten beter waren dan aanvankelijk gedacht. Op grond van deze nieuwe inzichten is in de perspectiefnota 2012-2015 besloten om in totaal € 13 miljoen structureel te bezuinigen in de periode 2011-2014.¹⁸ Op basis van de begrotingen en perspectiefnota's heeft de rekenkamer de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke bezuinigingsmaatregelen weergegeven.

Figuur 5.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

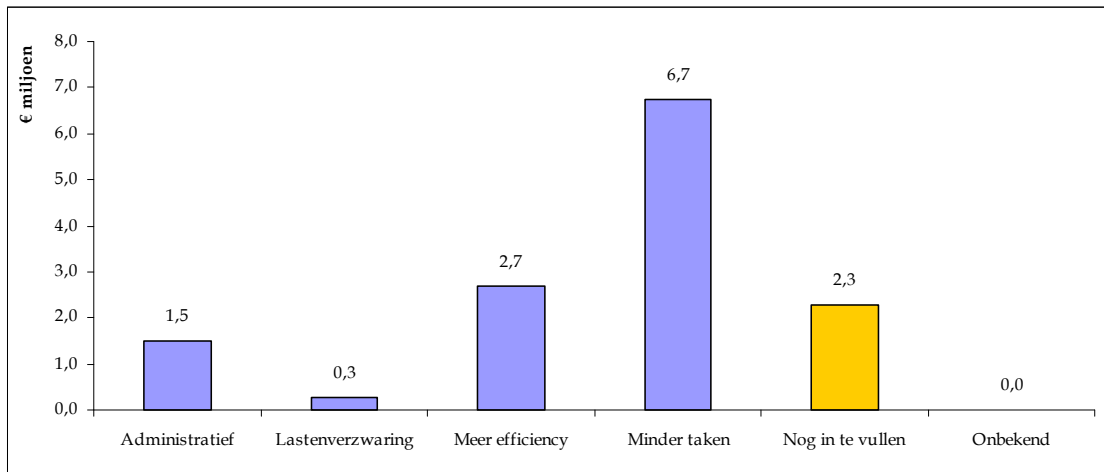
De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 13,5 miljoen in 2014. Het gaat om in totaal 76 bezuinigingsmaatregelen. Het geïnventariseerde totaal te bezuinigen bedrag is meer dan de door het stadsdeel geformuleerde doelstelling voor de bezuinigingen.¹⁹ Naast de structurele bezuinigingen heeft het stadsdeel in 2011 en 2013 enkele kleine incidentele bezuinigingen gepland (respectievelijk

¹⁸ Reactie stadsdeel Oost d.d. 9 oktober 2012.

¹⁹ Dit verschil wordt vrijwel geheel veroorzaakt door de bezuiniging op het programma Openbare Orde en Veiligheid van € 0,5 miljoen. Het stadsdeel heeft deze bezuiniging in haar overzichten gesaldeerd met een intensivering van gelijke omvang binnen dit programma. Daarnaast wordt een klein deel van het verschil verklaard doordat het stadsdeel binnen het programma Welzijn en zorg iets meer bezuinigt dan volgens haar eigen doelstellingen nodig is.

€100.000,- en €60.000). De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 5.2. een overzicht gegeven.

Figuur 5.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 5.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie vermindering van taken is het grootst en moet in 2014 € 6,7 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigen door middel van meer efficiency (2014: € 2,7 miljoen) en administratieve bezuinigingen (2014: € 1,5 miljoen).

Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel Oost moet voor € 2,3 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld. Het stadsdeel heeft wél per programma meerjarig aangegeven hoe groot de resterende zoekrichting voor de bezuinigingen is, de exacte invulling met bezuinigingsmaatregelen staat daarentegen nog open. Dit betekent dat, bijvoorbeeld, nog bepaald moet worden of deze bezuinigingen door meer efficiency of door het verminderen van taken gerealiseerd moet worden. Deze invulling is, volgens het stadsdeel, de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur en de ambtelijke organisatie.²⁰ Het grootste deel van de aldus nog in te vullen bezuinigingen moet in 2014 worden gerealiseerd. In tabel 5.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

²⁰ Reactie stadsdeel Oost d.d. 9 oktober 2012. De nog in te vullen bezuiniging van € 2,3 miljoen is verdeeld over de volgende programma's: dienstverlening (€ 170.000), onderwijs en jeugd (€ 72.000), sport en recreatie (€ 330.000), cultuur en monumenten (€ 250.000), openbare ruimte en groen (€ 400.000), milieu en water (€ 300.000) en de algemene dekkingsmiddelen (€ 750.000).

Tabel 5.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

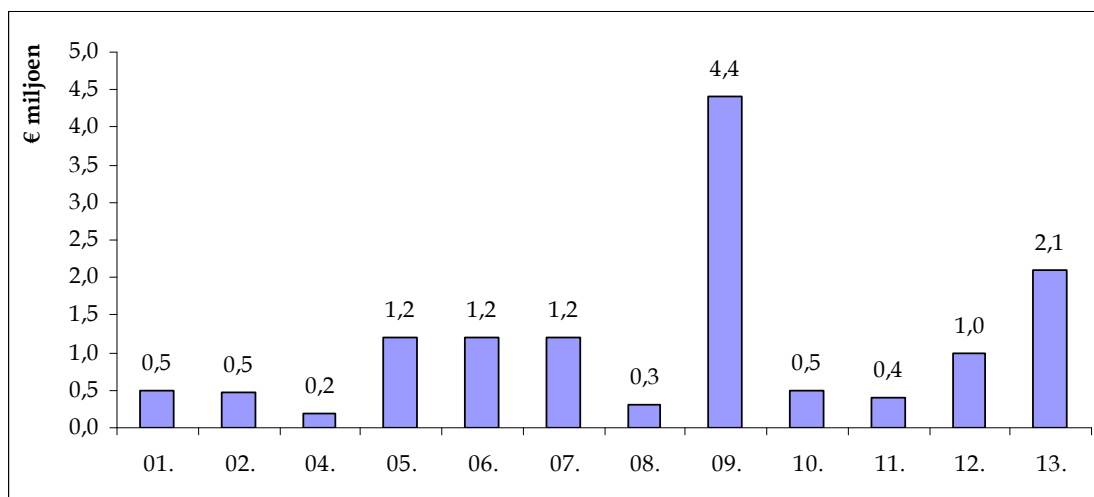
Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ²¹
Projecten stopzetten (minder taken)	€ 1,7 miljoen	Bezuinigingsvoorstellen voor projecten voor een bedrag van € 1,7 miljoen. Deze projecten betreffen grotendeels het programma Stedelijke Ontwikkeling, maar zeker ook de projecten in de openbare ruimte zoals verwoord in het Meerjarenprogramma Openbare Ruimte (MOR).
Externe inhuur/vacatureruimte (meer efficiency)	€ 1,0 miljoen	Het dagelijks bestuur neemt zich voor om met de raad, en de organisaties en inwoners van oost, de komende maanden te verkennen wat de ambities uit het programma-akkoord betekenen voor een andere rol en takenpakket van het stadsdeel. De consequentie daarvan is dat de organisatie op die ambities zal moeten worden aangepast, en wellicht door bezuinigingen en / of minder taken zal krimpen. Het dagelijks bestuur stelt daarom voor eventuele structurele bezuinigingen op de organisatie pas in 2012 door te voeren. Voor 2011, het eerste jaar na het fusiejaar, zijn met de bonden afspraken gemaakt om vooralsnog geen structurele veranderingen in de organisatie door te voeren. Echter, als we in 2011 al grote bedragen bezuinigen, ligt het voor de hand dat ook kritisch wordt gekeken naar de uitgaven die samenhangen met de organisatie. Het dagelijks bestuur is voornemens de organisatie een taakstelling op te leggen ter grootte van 1 miljoen euro. Door optimale inzet van kennis en kunde van de gehele stadsdeelorganisatie is kostenbesparing op het budget van externe inhuur mogelijk.
Lager niveau onderhoud wegen (minder taken)	€ 0,9 miljoen	De huidige staat van de openbare ruimte in Oost kenmerkt zich als volgt. Het is redelijk schoon. Het onderhoud van groen scoort een voldoende, hoewel er op technisch onderhoud sprake is van enig achterstallig onderhoud. De verhardingen (stoepen, straten en pleinen) scoren matig omdat er sprake is van achterstallig onderhoud. Op onderhoud openbare ruimte stellen we voor in 2011 te besparen op het onderhoud van wegen (1), het onderhoud van groen (2), onderhoud van water (3) en diverse maatregelen binnen wijkverzorging (4-8). De bezuiniging met een bedrag van € 2,1 miljoen in 2011 is haalbaar, maar fors. De effecten zullen voor bewoners duidelijk merkbaar zijn, doordat de achterstand in onderhoud verder zal oplopen. Klachten van bewoners zullen toenemen en de flexibiliteit voor buurtinitiatieven verdwijnt. Bij het doorvoeren van deze bezuinigingsvoorstellen zal geaccepteerd moeten worden dat diverse resultaatindicatoren bij de programmadoelen niet worden gehaald.

²¹ Bron: begrotingen 2011 en 2012 en de perspectiefnota's 2012-2015 en 2013-2016.

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ²¹
Restant zoekrichting algemene dekkingsmiddelen (nog in te vullen)	€ 0,8 miljoen	Nog in te vullen bezuinigingen.
Gelijktrekken systematiek onderhoud schoolgebouwen (administratief)	€ 0,7 miljoen	De "oude" begroting van stadsdeel Oost-Watergraafsmeer ging uit van activering van planmatig onderhoud aan scholen. Zeeburg stopte hiervoor jaarlijks geld in een reserve. Bij het overstappen op de activering van planmatig onderhoud wordt de structurele dotatie uitgespaard, maar komen er kapitaalslasten voor activeringen voor in de plaats. Deze liggen beduidend lager dan de last van de jaarlijkse reservering.
Totaal top 5	€ 5,0 miljoen (37% van totale bezuinigingen van € 13,6 miljoen)	

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 4.3. Hieruit blijkt dat het meest wordt bezuinigd op openbare ruimte en groen (€4,4 miljoen), de algemene dekkingsmiddelen (€2,1 miljoen) en onderwijs en welzijn en sport en recreatie ieder ongeveer €1,2 miljoen.

Figuur 5.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

5.2 Voortgang van bezuinigingen

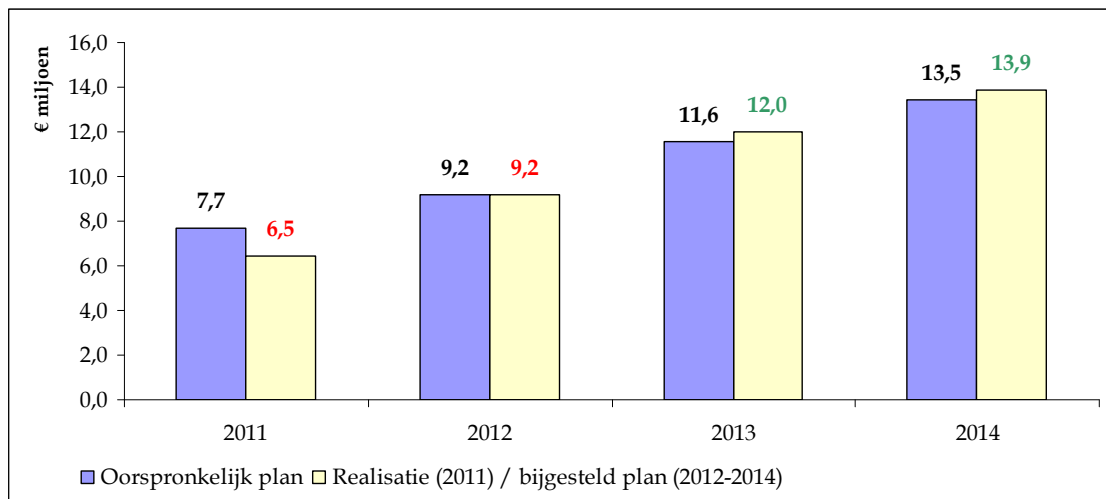
In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast kan er natuurlijk ook sprake zijn van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). In het geval van stadsdeel Oost heeft het stadsdeel geen

aanleiding gezien om de verwachtingen voor geplande bezuinigingen opwaarts dan wel neerwaarts bij te stellen. Wél heeft het stadsdeel een nieuwe bezuiniging opgenomen.

Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 5.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de structurele bezuinigingen in 2011 zo'n € 6,5 miljoen bedroeg. Dit resultaat is minder dan de geplande structurele bezuinigingen van € 7,7 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen en perspectiefnota's bepaald in hoeverre er sprake was van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. In het geval van stadsdeel Oost is er geen sprake van bijstellingen, maar wel van één nieuwe bezuiniging. De omvang van de nieuwe bezuinigingen en ongewijzigde bezuinigingen is voor 2012, 2013 en 2014 afgezet tegen de oorspronkelijk geplande bezuinigingen voor deze jaren. Het opnemen van de nieuwe bezuiniging heeft als effect dat het stadsdeel verwacht per 2014 zo'n € 13,9 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

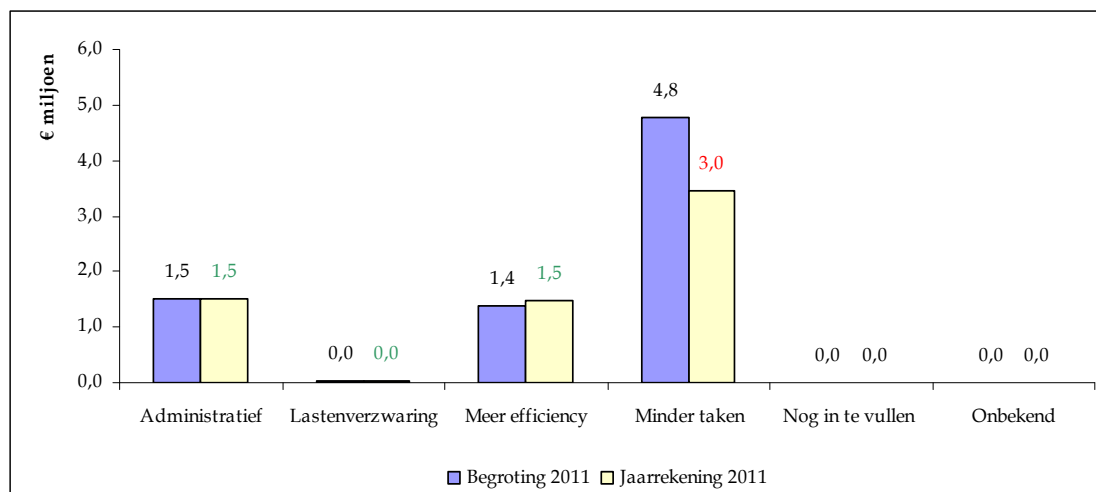
Figuur 5.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014 (cumulatief)

5.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 € 6,5 miljoen van de € 7,7 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In figuur 5.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuiniging.

Figuur 5.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie²²

Uit figuur 2.5. blijkt dat de tegenvallende bezuinigingen zich vooral bevinden in de categorie en 'minder taken'. Dit betreft de bezuiniging 'projecten stopzetten' die in 2011 structureel € 1,7 miljoen had moeten opleveren. In de jaarrekening 2011 van stadsdeel Oost wordt gemeld dat deze bezuiniging voor € 0,4 miljoen structureel is gerealiseerd. De resterende structurele bezuiniging van € 1,3 miljoen heeft het stadsdeel incidenteel gevonden voor de jaren 2011 en 2012.

5.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

Uit de begrotingen en perspectiefnota's van het stadsdeel blijkt dat stadsdeel Oost één nieuwe bezuiniging heeft getroffen in aanvulling op de oorspronkelijke bezuinigingen. Dit betreft een aanvullende bezuiniging op jeugd- en jongerenwerk van € 0,4 miljoen. Door deze nieuwe bezuiniging neemt de omvang van de totaal te realiseren bezuinigingen in stadsdeel Oost toe tot € 13,9 miljoen.

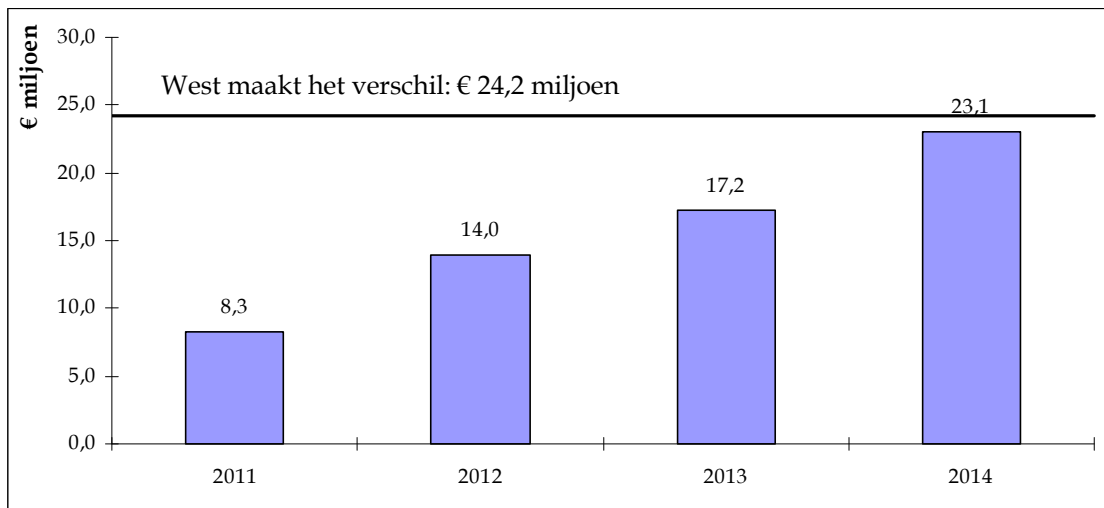
²² In de categorie 'meer efficiency' heeft stadsdeel Oost € 0,1 miljoen meer gerealiseerd dan oorspronkelijk gepland aan bezuinigingen. Dit wordt veroorzaakt door de bezuiniging 'Sluiting buurthuis De Werf'. Deze bezuiniging is per amendement uit de plannen van stadsdeel Oost voor 2011 geschrapt. In de jaarrekening 2011 meldt het stadsdeel echter dat deze bezuiniging wél is gerealiseerd.

6 Stadsdeel West

6.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

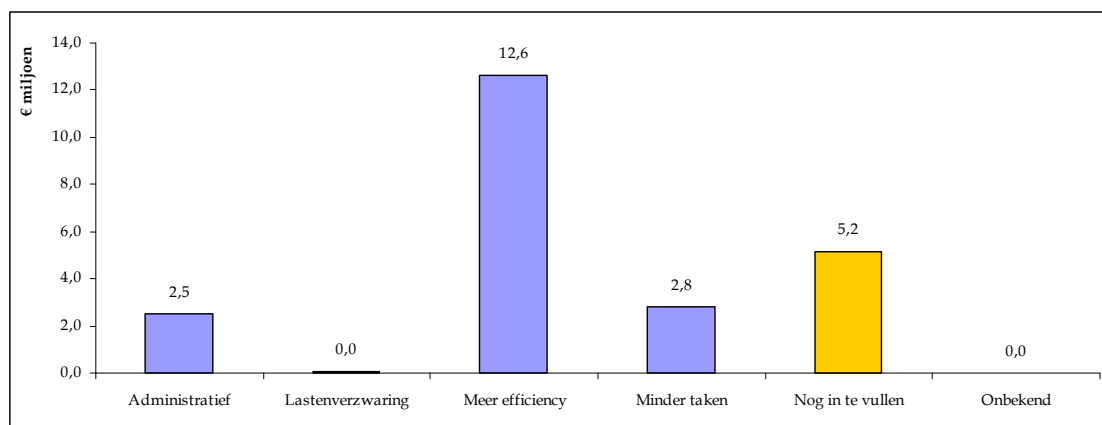
Stadsdeel West heeft in *West maakt het verschil* besloten tot een totaal van € 24,2 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke bezuinigingsmaatregelen weergegeven. Dit totaal bevat zowel de geplande structurele als de incidentele bezuinigingen.

Figuur 6.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 23,1 miljoen in 2014. Het geïnventariseerde totaal te bezuinigen bedrag is ruim € 1 miljoen minder dan de doelstellingen uit *West maakt het verschil*. Naast de structurele bezuinigingen heeft het stadsdeel in 2011 ook incidentele bezuinigingen gepland voor 2011 ter hoogte van € 450.000,-. In latere jaren geeft het stadsdeel in enkele gevallen aan te verwachten incidenteel meer geld uit te geven om structurele bezuinigingen mogelijk te maken. Hiervoor besteedt het stadsdeel in de jaren 2012-2014 tussen de € 0,6 miljoen (2012) en € 0,2 miljoen (2014). Het gaat om in totaal 89 structurele en incidentele bezuinigingsmaatregelen. De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 6.2. een overzicht gegeven.

Figuur 6.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 6.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie meer efficiency is het grootst en moet in 2014 € 12,6 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigen door middel van vermindering van taken (2014: € 2,8 miljoen) en administratieve bezuinigingen (2014: € 2,5 miljoen). Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel West moet voor € 5,2 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld. De omvang van de nog in te vullen bezuinigingen loopt van 2011 (€ 0,7 miljoen) geleidelijk op tot € 5,2 miljoen in 2014. In tabel 6.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

Tabel 6.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

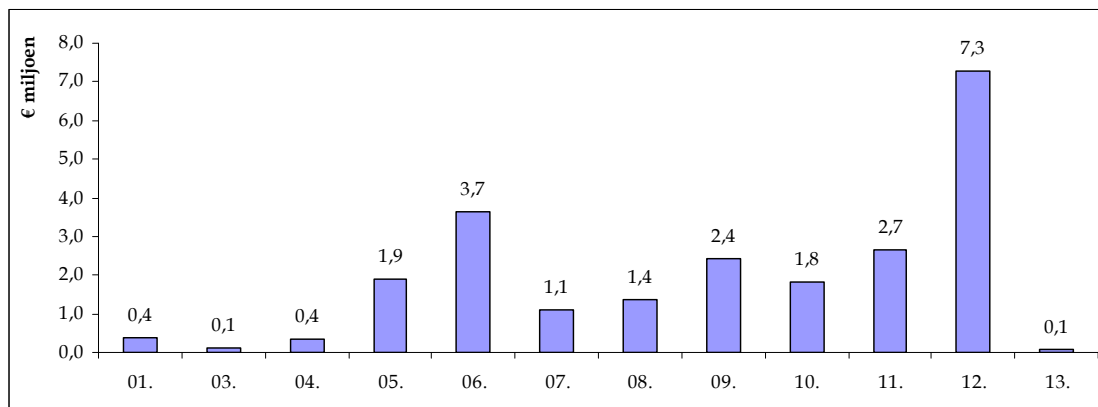
Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ²³
Restant taakstelling: nog in te vullen (nog in te vullen)	€ 2,1 miljoen	Nog in te vullen bezuinigingen

²³ Bron: begrotingen 2011 en 2012.

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ²³
Netto efficiencywinst door fusie (meer efficiency)	€ 1,8 miljoen	De efficiencyvoordelen als gevolg van de fusie zijn opgebouwd uit de volgende punten: lagere bestuurslasten door minder leden Dagelijks Bestuur en Deelraad en kleinere griffie dan de vier oude opgeteld: 1,4 mln. lagere personeelslasten door minder fte's dan de vier oude opgeteld: 0,6 mln. In 2010 dalen de personeelslasten met 1,5 mln., maar enkele stadsdelen hadden al een daling van de personeelslasten in de meerjarenbegroting staan, waardoor het voordeel in meerjarig perspectief afneemt naar 1,2 mln. In die daling zit ook vertrekkende formatie voor leerplicht, maar daarvoor moeten we een bedrag van € 636.000 aan DMO betalen, waardoor er 0,6 mln. overblijft. lagere huisvestingslasten door concentratie in gebouw aan Bos en Lommerplein: 0,7 mln. Om de fusie tot een succes te maken, moeten er de komende jaren wel aanloopkosten worden gemaakt: tijdelijk extra personeel en afstoten of tijdelijk in gebruik houden van huisvesting Westerpark en De Baarsjes.
Welzijn nieuwe stijl 2013 (nog in te vullen)	€ 1 miljoen	In de Uitwerkingsnota bij de kadernota 'Voor de vernieuwing van welzijn in West' is de totale bezuinigingstaakstelling voor de periode 2011 t/m 2014 (€ 3.550.000) beschreven en uitgewerkt. In 2011 is reeds € 1.300.000 gerealiseerd. Voor de resterende € 2.250.000 is, het bezuinigingsritme voor de jaren 2012, 2013 en 2014 respectievelijk 15%, 45% en 40%. De bezuiniging voor 2012 wordt ingevuld door € 340.000 te verminderen op de subsidie verlening van de 7 grote welzijns instellingen. De bezuiniging van € 1.013.000 wordt nog nader uitgewerkt en ingevuld in de begroting 2013.
Netto opbrengst dekking kosten projectmanagement uit projecten (administratief)	€ 1 miljoen	In het coalitieakkoord is afgesproken dat de kosten van medewerkers die projecten uitvoeren, helemaal worden betaald door die projecten. Een deel werd uit de begroting betaald. Vanaf de begroting 2012 wordt het deel dat uit de gewone begroting wordt betaald € 1 miljoen lager.
Inkoop: betere aanbesteding organisatiebreed (meer efficiency)	€ 1 miljoen	Uit een recent uitgevoerde inkoopscan is gebleken dat het stadsdeel kan besparen door anders in te kopen. Omdat het waarschijnlijk is dat andere onderdelen van de organisatie ook mogelijkheden zien binnen de eigen budgetten om slimmer in te kopen, is de stadsdeelbrede besparing laag geschat. De kans op een onrealistische taakstelling door dubbeltellingen wordt daarmee zeer klein
Totaal top 5	€ 6,9 miljoen	(30% van € 23,1 miljoen aan bezuinigen)

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 6.3. Hieruit blijkt dat het meest wordt bezuinigd op bestuur en ondersteuning (€7,28 miljoen), welzijn en zorg (€3,65 miljoen) en stedelijke ontwikkeling (€2,65 miljoen).

Figuur 6.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

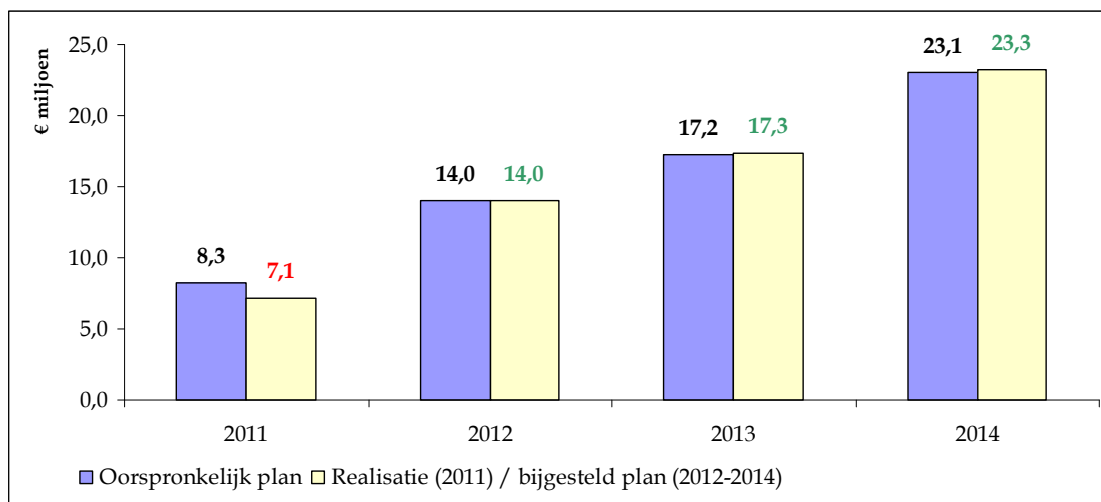
6.2 Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast kan er natuurlijk ook sprake zijn van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Stadsdeel West heeft als gevolg van dit voortschrijdend inzicht in één geval een bezuiniging opwaarts bijgesteld. Het stadsdeel heeft geen neerwaartse aanpassingen gemaakt en ook geen nieuwe bezuinigingen opgevoerd.

Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigingen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 6.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 ongeveer € 7,1 miljoen bedroeg. Dit resultaat is minder dan de geplande bezuinigingen van € 8,3 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen bepaald in welke gevallen in hoeverre er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. In stadsdeel West is er sprake van één opwaartse aanpassing. Het effect van deze bijstelling is dat er nu verwacht wordt per 2014 per saldo zo'n € 23,3 miljoen te bezuinigen in plaats van € 23,1 miljoen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijgestelde bezuiniging.

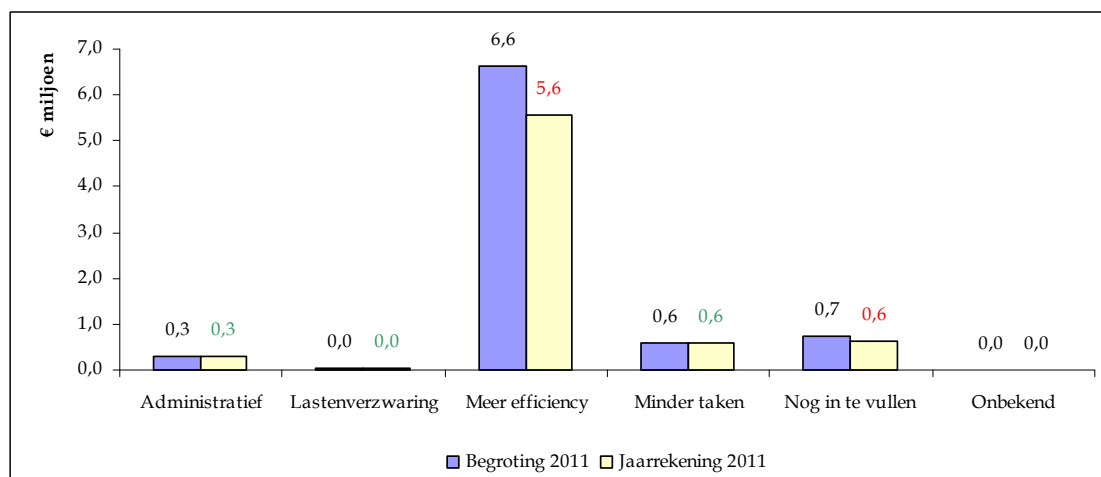
Figuur 6.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014

6.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 €7,1 miljoen van de €8,3 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In de figuur 6.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

Figuur 6.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

Uit figuur 6.5. blijkt dat de tegenvallende bezuinigingen zich vooral in de categorie 'meer efficiency' bevinden. De drie minst succesvolle bezuinigingen in 2011 zijn in de tabel 6.2. weergegeven.

Tabel 6.2 Top 3 minst succesvolle realisatie in 2011

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Vershil met begroting
1.	Budgetten boventalligen buiten de fusie	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	-/- € 0,4 miljoen
2.	Vastgoedexploitatie	11. Stedelijke ontwikkeling	Meer efficiency	-/- € 0,3 miljoen
3.	Schoonmaak	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	-/- € 0,2 miljoen

6.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

Uit de begrotingen van het stadsdeel blijkt dat er in één geval sprake is van een (opwaartse) bijstelling van de bezuinigingen. Het stadsdeel heeft geen bezuinigingen neerwaarts bijgesteld of nieuwe bezuinigingen getroffen. De opwaarts aangepaste bezuiniging betreft de formatie bezuiniging waar het stadsdeel door meer efficiency €0,2 miljoen meer verwacht te kunnen bezuinigen dan oorspronkelijk gepland.

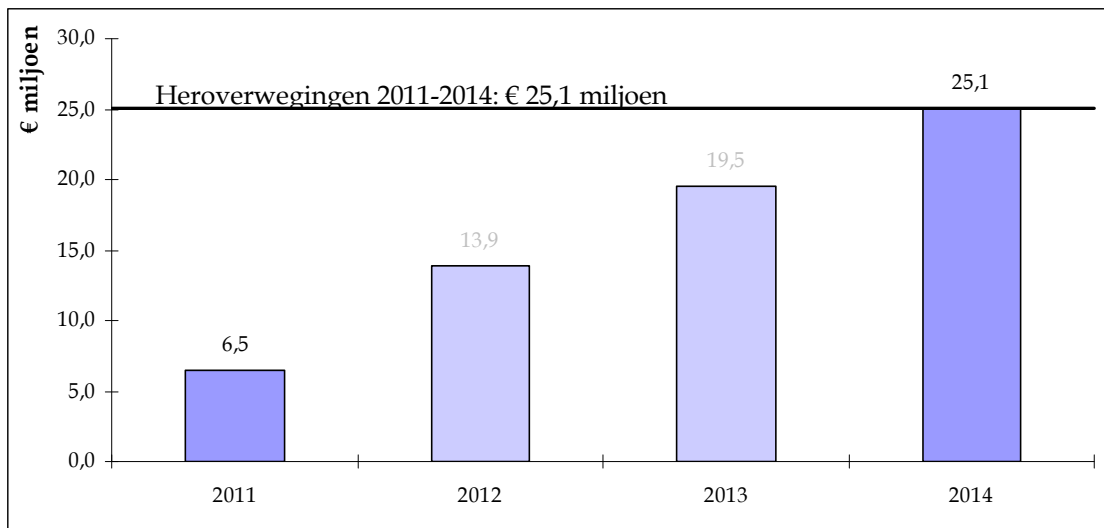
7 Stadsdeel Zuid

7.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

Stadsdeel Zuid heeft bij de start van deze bestuursperiode op grond van de Heroverwegingen 2011-2014 besloten tot een totaal van € 25,1 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen en een ambtelijke opgave is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd.

Bij het opstellen van de plannen voor de bezuinigingen heeft stadsdeel Zuid niet in alle gevallen de bezuinigingen uitgesplitst naar jaarschijven. Om deze reden heeft de rekenkamer voor deze bezuinigingen een aanname toegepast om ze aan de verschillende jaarschijven toe te kunnen rekenen.²⁴ In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke structurele bezuinigingsmaatregelen weergegeven.

Figuur 7.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)²⁵

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot € 25,1 miljoen in 2014. Het gaat om in totaal 36 bezuinigingsmaatregelen. Het totaal te bezuinigen bedrag is daarmee gelijk aan de doelstellingen waartoe bij de start van deze bestuursperiode is besloten. Het stadsdeel heeft geen aanvullende incidentele bezuinigingen gepland.

²⁴ De bezuinigingen (voor zover de omvang in 2012 en 2013 niet bekend was) zijn op basis van de informatie uit het ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014' in gelijke delen toegerekend aan de jaren 2012 en 2013.

²⁵ In figuur 7.1. zijn de totalen voor de bezuinigingsmaatregelen in 2012 en 2013 gebaseerd op aannames en een ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014'.

De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 7.2. een overzicht gegeven.

Figuur 7.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 7.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie efficiency is het grootst en moet in 2014 € 14,6 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigingen door middel van de vermindering van taken (2014: € 9,3 miljoen) en lastenverzwaringen (2014: € 1,3 miljoen). Het stadsdeel heeft geen administratieve bezuinigingen getroffen. In tabel 7.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf bezuinigingsmaatregelen.

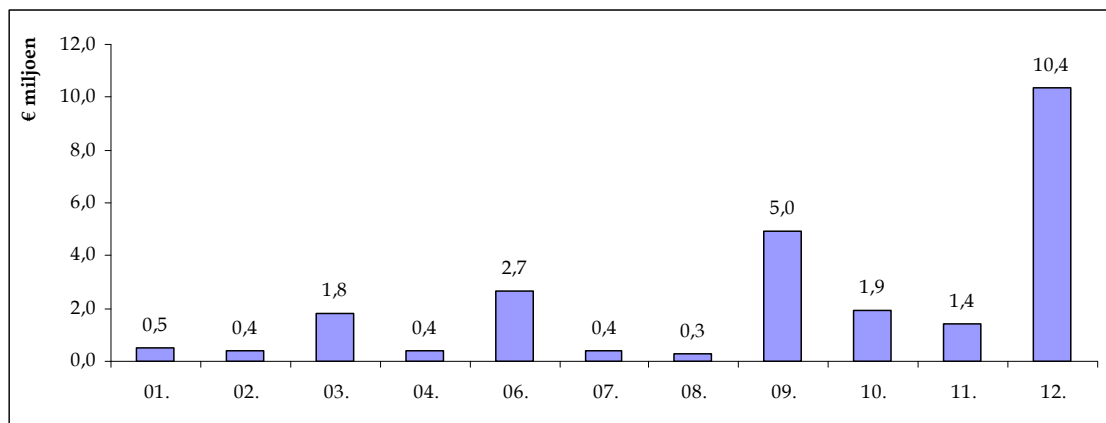
Tabel 7.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving ²⁶
Inkoop (meer efficiency)	€ 3 miljoen	Besparingen op inkoop beheer en realisatie gebouwen (€ 0,45 miljoen), facilitair (€ 1,05 miljoen), sociaal domein (€ 0,9 miljoen) en beheer openbare ruimte (€ 0,9 miljoen).
Buurthuiswerk/jongerenwerk (minder taken)	€ 2,7 miljoen	Bezuiniging op m.n. huisvesting, personeel, act.
Taakstelling stadsdeel organisatie (meer efficiency)	€ 2,3 miljoen	Beperken overhead, minder externe inhuur, minder invullen vacatures.
Vermindering budget groot onderhoud (minder taken)	€ 2 miljoen	Verlaging van het onderhoudsniveau.
Reclame inkomsten verhogen (meer efficiency)	€ 1,7 miljoen	Door meer reclame-uitingen in stadsdeel Zuid te plaatsen, worden reclame-inkomsten verhoogd.
Totaal top 5	€ 11,7 miljoen (48% van € 24,5 miljoen aan bezuinigingen)	

²⁶ De omschrijvingen zijn ontleend aan de notitie Heroverwegingen van stadsdeel Zuid (2010) en aangevuld op basis van de reactie van stadsdeel Zuid d.d. 8 oktober 2012 (in geval van de bezuinigingen op inkoop en vermindering budget groot onderhoud).

De bezuinigingsmaatregelen zijn niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 7.3. Hieruit blijkt dat het meest wordt bezuinigd op bestuur en ondersteuning (€ 10,4 miljoen), openbare ruimte en groen (€5,0 miljoen) en welzijn en zorg (€ 2,7 miljoen).

Figuur 7.3 Bezuinigen per programma (per 2014)

7.2 Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Gaandeweg heeft stadsdeel Zuid in een aantal gevallen gesignaleerd dat bezuinigingen niet of minder haalbaar blijken dan oorspronkelijk gedacht. Naast dit soort neerwaartse aanpassingen heeft stadsdeel Zuid ook in één geval de verwachte opbrengst van een bezuiniging verhoogd (een opwaartse aanpassing). Tot slot heeft stadsdeel Zuid ook één nieuwe bezuiniging getroffen.²⁷

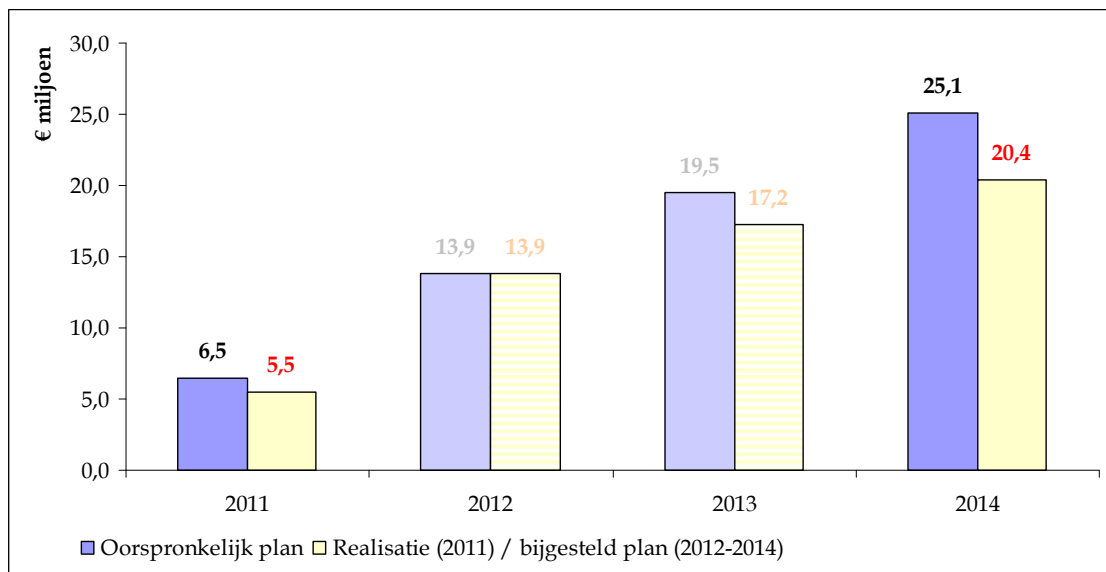
Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 7.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 ongeveer € 5,5 miljoen bedroeg. Dit resultaat is minder dan de geplande bezuinigingen van € 6,5 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen en perspectiefnota's bepaald in hoeverre er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en nieuwe bezuinigingen. De som van deze bijstellingen, nieuwe bezuinigingen en

²⁷ Stadsdeel Zuid benadrukt dat deze bezuiniging de invulling is van een pro memoriepost van de oorspronkelijke heroverwegingen en niet zo zeer een nieuwe bezuiniging. Omdat deze bezuiniging niet eerder is ingevuld en omwille van de vergelijkbaarheid met de andere stadsdelen heeft de rekenkamer deze bezuiniging als 'nieuwe bezuiniging' ingedeeld.

ongewijzigde bezuinigingen is voor 2012, 2013 en 2014 afgezet tegen de oorspronkelijk geplande bezuinigingen voor deze jaren. In totaal wordt er, na bijstellingen, verwacht per 2014 per saldo zo'n € 20,4 miljoen te bezuinigen. Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

Figuur 7.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014²⁸

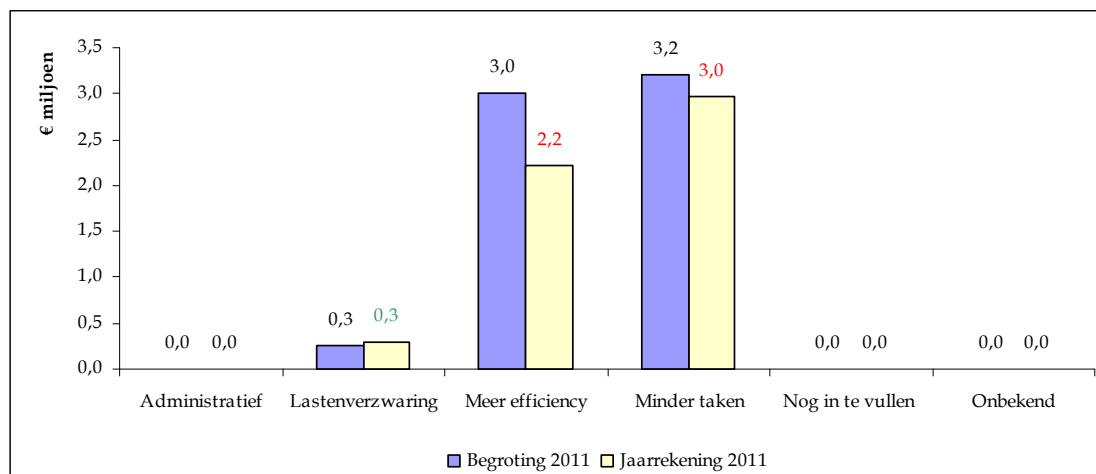

7.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 € 5,5 miljoen van de € 6,5 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In de figuur 6.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

²⁸ In figuur 7.4. zijn de totalen voor de oorspronkelijke en de bijgestelde bezuinigingsmaatregelen in 2012 en 2013 gebaseerd op aannames en een ambtelijk overzicht 'Op weg naar 2014'.

Figuur 7.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

Uit figuur 7.5 blijkt dat de meeste tegenvallers bij de realisatie in 2011 zich voordoen in de categorie 'meer efficiency'. De drie minst succesvolle bezuinigingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

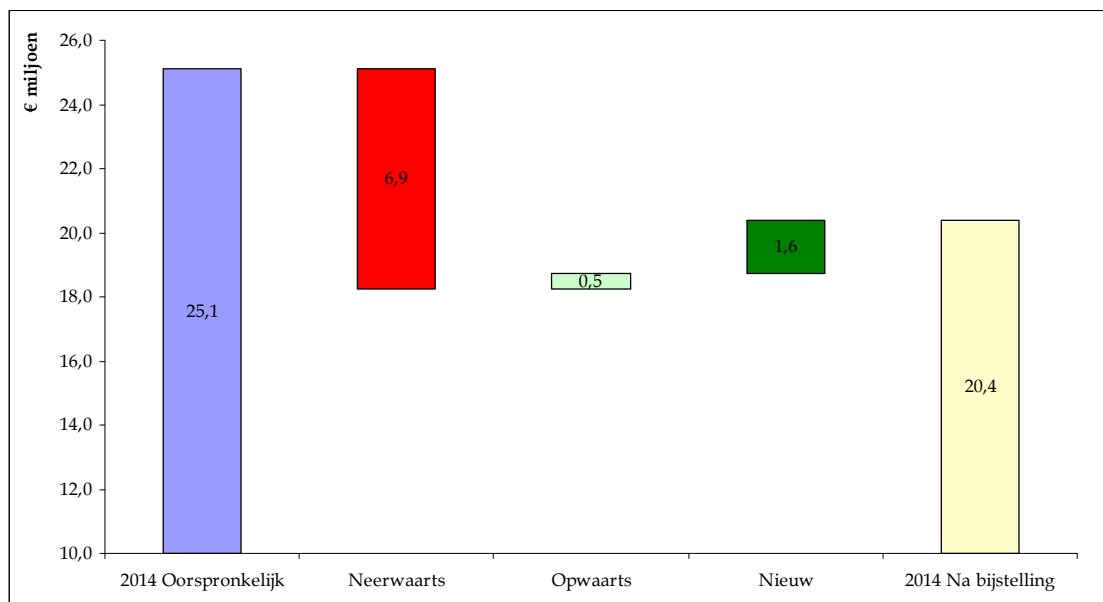
Tabel 7.2 Top 3 minst succesvolle realisatie in 2011

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Verskil met begroting
1.	Verhoging reclame-inkomsten	9. Openbare ruimte en groen	Meer efficiency	-/- € 0,7 miljoen
2.	Milieu-, klimaats- en duurzaamheidsprogramma	10. Milieur en water	Minder taken	-/- € 0,1 miljoen
3.	Onderhoud parken	9. Openbare ruimte en groen	Minder taken	-/- € 0,1 miljoen

7.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

Uit de begrotingen en perspectiefnota's van het stadsdeel blijkt dat er in een aantal gevallen sprake is van bijstellingen of nieuwe bezuinigingen. Per saldo leiden de bijstellingen van bestaande bezuinigingen en het opvoeren van nieuwe bezuinigingen tot een afname van de bezuinigingen in stadsdeel Zuid tot € 20,4 miljoen. Deze afname is in onderstaande figuur uitgesplitst naar de effecten van neerwaartse en opwaartse bijstellingen en de omvang van de nieuwe bezuiniging.

Figuur 7.6 Effect bijstellingen en nieuwe bezuinigingen (cumulatief per 2014)

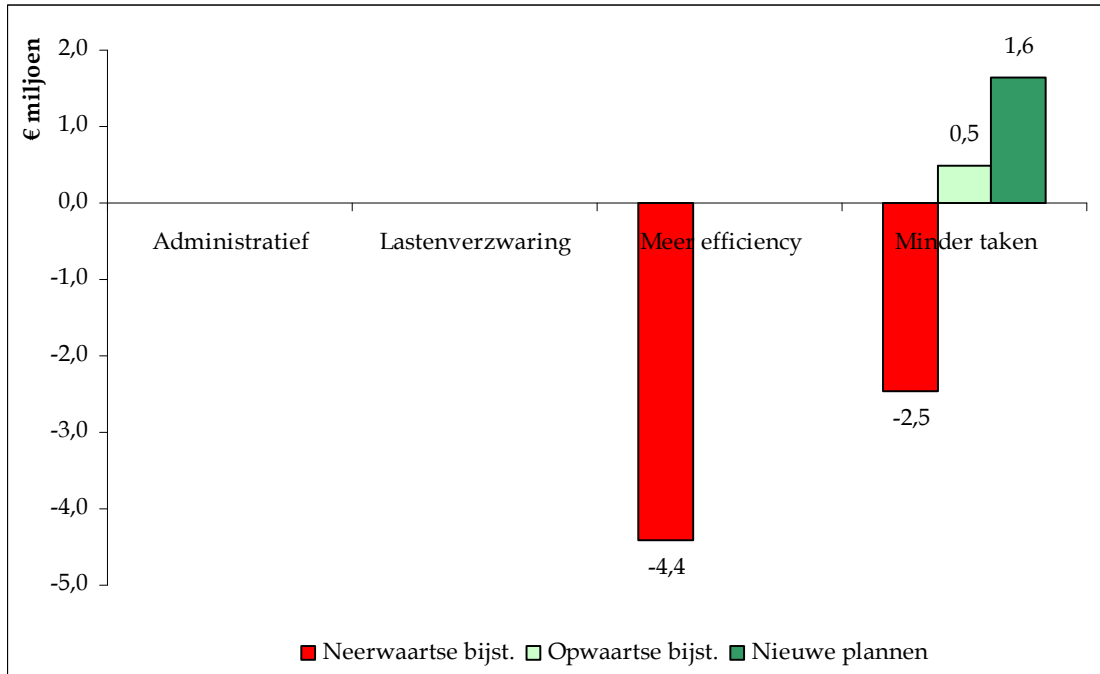
Tabel 7.3. geeft overzicht van de opwaarts bijgestelde bezuiniging, de nieuwe bezuiniging en de drie grootste neerwaarts bijgestelde bezuinigingen.

Tabel 7.3 Bijstellingen en nieuwe bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Bezuiniging		Programma	Categorie	Bijstelling
<i>Opwaartse bijstellingen</i>				
1.	Buurthuiswerk / jongerenwerk	6. Welzijn en zorg	Minder taken	+ / + 0,5 miljoen
<i>Nieuwe bezuinigingen</i>				
1.	Verlaging onderhoudsniveau	9. Openbare ruimte en groen	Minder taken	+ / + € 1,7 miljoen
<i>Neerwaartse bijstellingen</i>				
1.	Inkoop	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	- / - € 1,9 miljoen
2.	Stedelijke vernieuwing / projecten groot onderhoud	11. Stedelijke ontwikkeling	Minder taken	- / - € 1 miljoen
3.	ICT	12. Bestuur en ondersteuning	Meer efficiency	- / - € 0,9 miljoen

De mate waarin bijstellingen zich voordoen wisselt, tot slot, ook per categorie bezuinigingen. In onderstaande figuur zijn per categorie de effecten van de totale opwaartse en neerwaartse bijstellingen en de nieuwe bezuiniging afgezet tegen de oorspronkelijke bezuinigingen.

Figuur 7.7 Bijstelling per type bezuiniging (cumulatief per 2014)

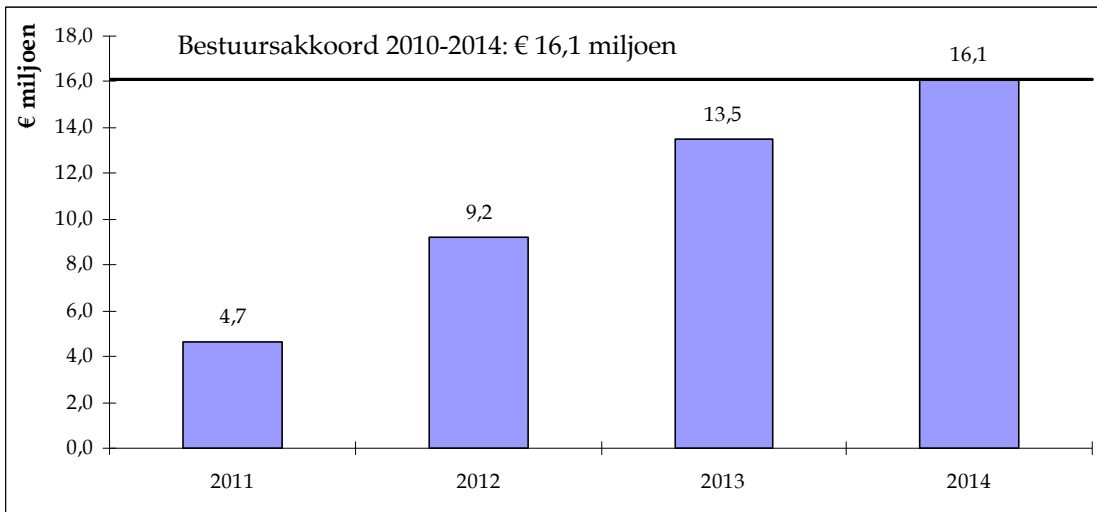

8 Stadsdeel Zuidoost

8.1 Oorspronkelijke bezuinigingsplannen

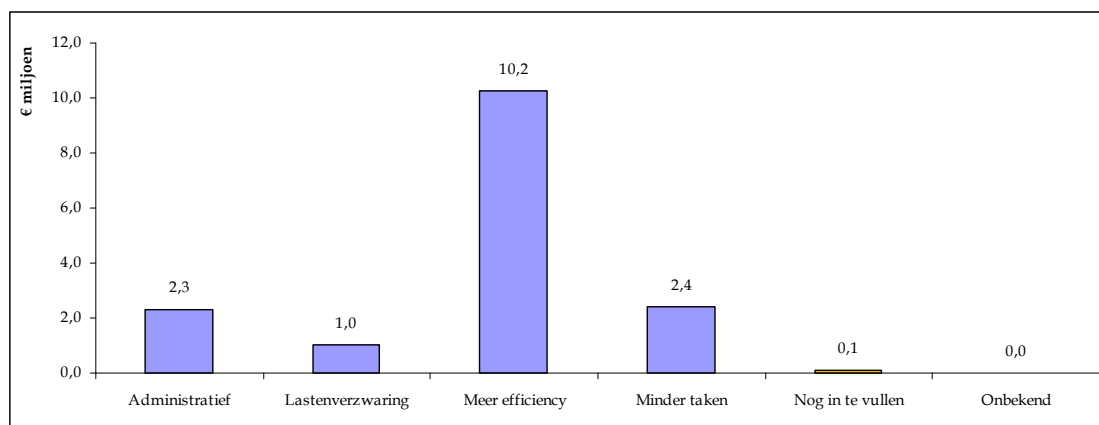
Stadsdeel Zuidoost heeft in *Werken aan evenwicht; Bestuursakkoord stadsdeel Zuidoost 2010-2014* besloten tot een totaal van € 16,1 miljoen aan bezuinigingen die in de periode 2011-2014 structureel gerealiseerd moeten worden. Op basis van de begrotingen is de uitwerking van deze plannen geïnventariseerd. In onderstaande figuur wordt het totaal van de oorspronkelijke bezuinigingsmaatregelen weergegeven. Dit bevat alleen geplande structurele bezuinigingen, aangezien er geen incidentele bezuinigingen gepland zijn.

Figuur 8.1 Oorspronkelijke structurele bezuinigingen (cumulatief)

De geïnventariseerde bezuinigingsmaatregelen tellen in totaal op tot €16,1 miljoen in 2014. Het gaat om in totaal 73 bezuinigingsmaatregelen. Het totaal te bezuinigen bedrag is gelijk aan de doelstellingen uit *Werken aan evenwicht*. De verdere analyse richt zich op de structurele bezuinigingen, hiervan is in figuur 8.2. een overzicht gegeven.

Figuur 8.2 Categorieën bezuinigingsmaatregelen (cumulatief per 2014)

Uit figuur 8.2. blijkt ook het aandeel van de verschillende categorieën bezuinigingen: de categorie meer efficiency is het grootst en moet in 2014 € 10,2 miljoen opleveren. Na deze categorie bezuinigingsmaatregelen wil het stadsdeel het meest bezuinigingen door middel van het schrappen van taken (€ 2,4 miljoen) en door administratieve bezuinigingen (2014: € 2,3 miljoen). Niet in alle gevallen weet het stadsdeel al precies waarop gaat worden bezuinigd. In stadsdeel Zuidoost moet voor € 0,1 miljoen aan bezuinigingen op een later tijdstip nog worden ingevuld. In tabel 8.1. is een overzicht opgenomen van de grootste vijf oorspronkelijke bezuinigingsmaatregelen.

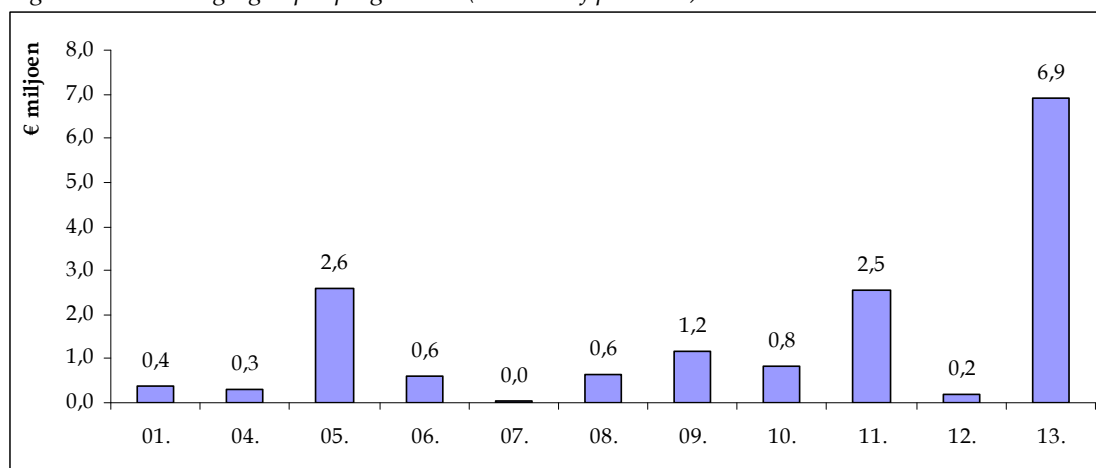
Tabel 8.1 Top 5 bezuinigingen (cumulatief per 2014)

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving
Totaal personeel - excl. overige budgetten (meer efficiency)	€ 3,8 miljoen	De taakstelling op personeel is 3,8 mln. In 2011 vind er een reorganisatie plaats (convergentietraject). Vanaf 2012 kan naar verwachting per saldo 2 mln bezuinigd worden en vanaf 2013 3,8 mln. Voor de frictiekosten personeel is een bedrag van 1 mln opgenomen met als dekking de vrijval van de reserve vakantietegoed.
Sociaal cultureel werk (meer efficiency)	€ 1 miljoen	Verbetering efficiency welzijnsinstellingen (waaronder overhead).
VVE (administratief)	€ 1 miljoen	Bekostiging van peuterspeelzalen mag uit VVE middelen. Totale vrijval m.i.v. 2010 is 1,236 miljoen. Een deel van de vrijval ten bedrage van € 236.000 wordt ingezet voor intensivering van de ouderparticipatie. Daarmee is het structurele budget voor peuterspeelzalen teruggebracht naar nihil.
Beheer onroerend goed (minder taken)	€ 1 miljoen	- Maatregel 1: Onderhoudsbudget verlagen met 100.000 per 2011 (dit door o.a. het aanpassen van het ambitieniveau). Maatregel 2 is het afstoten van het aantal panden, verwacht wordt dat dit gedeeltelijk gerealiseerd kan worden per 2013. Hiervoor zal nog grondig onderzoek en afstemming moeten worden verricht (o.a. accommodatiebeleid en strategisch vastgoedbeleid).

Naam (categorie)	Omvang	Omschrijving
Bibliotheken (meer efficiency)	€ 0,6 miljoen	Taakstellende bezuiniging op budget.
Totaal top 5	€ 7,4 miljoen (46% van € 16,1 miljoen aan bezuinigingen)	

De bezuinigingsmaatregelen zijn verder niet gelijk verdeeld over de beleidsvelden waarop het stadsdeel actief is. De verdeling van de bezuinigingen over de verschillende beleidsprogramma's is weergegeven in figuur 8.3. Hieruit blijkt dat het meest wordt bezuinigd op algemene dekkingsmiddelen (€ 6,9 miljoen), onderwijs en jeugd (€ 2,6 miljoen) en stedelijke ontwikkeling (€ 2,5 miljoen).

Figuur 8.3 Bezuinigingen per programma (cumulatief per 2014)

8.2 Voortgang van bezuinigingen

In de jaarrekening 2011 rapporteert het stadsdeel over de realisatie van de bezuinigingen uit de jaarschijf 2011. Daarnaast is er natuurlijk ook sprake van voortschrijdend inzicht ten aanzien van bezuinigingen die gepland staan voor latere jaren (2012, 2013 of 2014). Gaandeweg heeft stadsdeel Zuidoost in een aantal gevallen gesignaleerd dat bezuinigingen niet of minder haalbaar blijken dan oorspronkelijk gedacht.

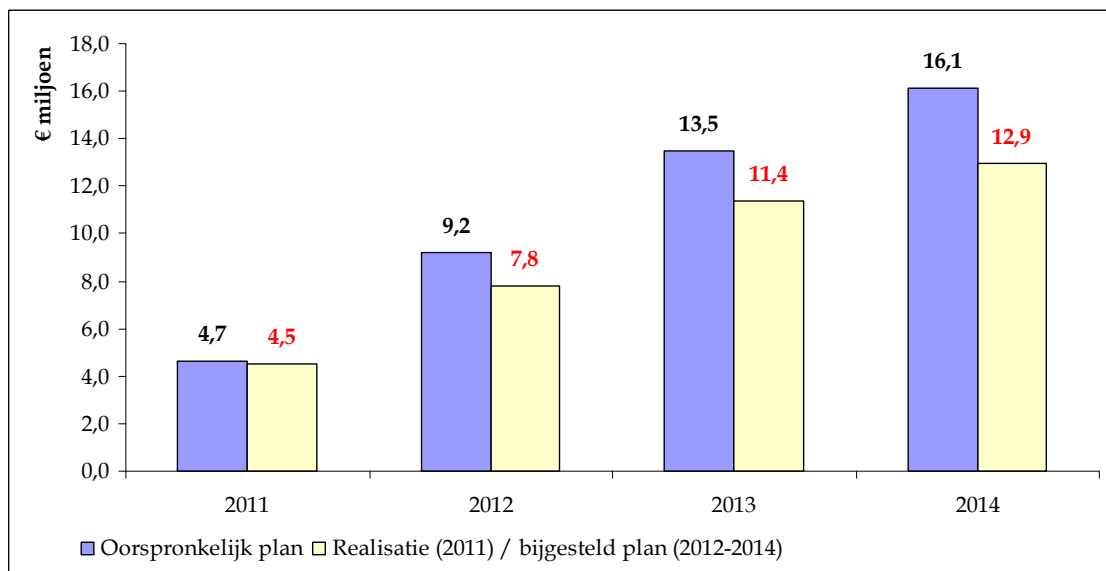
Zoals hiervoor beschreven wordt de geboekte voortgang bij het bezuinigen op verschillende manieren zichtbaar. In figuur 8.4. is de voortgang grafisch weergegeven. Hierbij is voor de jaarschijf 2011 de voortgang bepaald aan de hand van de gerapporteerde realisatie in de jaarrekening 2011. Hieruit blijkt dat de realisatie van de bezuinigingen in 2011 zo'n € 4,5 miljoen bedroeg. Dit is iets minder dan de geplande bezuinigingen van € 4,7 miljoen.

Voor de latere jaren is aan de hand van begrotingen en perspectiefnota's bepaald in hoeverre er sprake is van bijstellingen van bezuinigingen (opwaarts en neerwaarts) en

nieuwe bezuinigingen. Op 25 september 2012 heeft stadsdeel Zuidoost, vooruitlopend op de begroting 2013, aan de stadsdeelraad een rapportage verstrekt over de voortgang van de bezuinigingen.²⁹ In deze rapportage meldt het stadsdeel dat van de oorspronkelijke € 16,1 miljoen aan bezuinigingen het verwacht dat bijna € 3,2 miljoen niet haalbaar zal zijn. Dit betekent dat stadsdeel Zuidoost na deze bijstellingen verwacht in totaal zo'n € 12,9 miljoen te bezuinigen. Daarnaast geeft het stadsdeel aan dat bij circa € 1 miljoen aan bezuinigingen sprake is van kwetsbare bezuinigingen.

Hierna wordt in meer detail ingegaan op de realisatie in 2011 en de bijstellingen en nieuwe bezuinigingen in latere jaren.

Figuur 8.4 Voortgang bezuinigingen 2011-2014 (cumulatief)

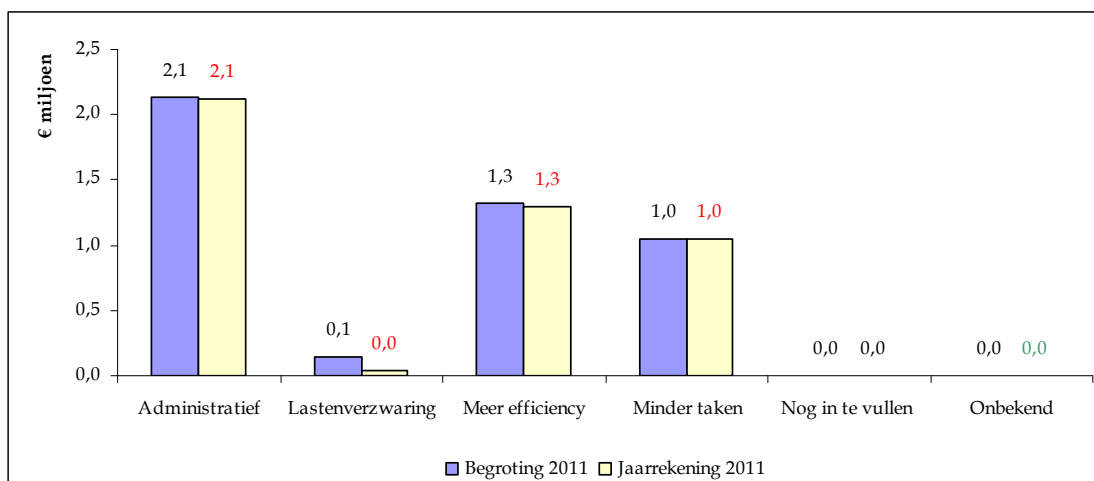

8.2.1 Realisatie van bezuinigingen in 2011

In totaal is in 2011 € 4,5 miljoen van de € 4,7 miljoen aan geplande bezuinigingen gerealiseerd. In de figuur 8.5. wordt de realisatie weergegeven per categorie bezuinigingen.

²⁹ Stadsdeel Zuidoost, voordracht 'Inzake Afsluitende rapportage heroverwegingsoperatie 2011-2014', 25 september 2012.

Figuur 8.5 Realisatie van bezuinigingen in 2011 per categorie

De minst succesvolle bezuinigingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 8.2 Top 3 minst succesvolle realisatie in 2011

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Verschil met begroting
1.	Kostendekkendheid markt	4. Werk, inkomen en economie	Lastenverzwaring	-/- € 0,07 miljoen
2.	Doorbelasten verkeersmanagement	11. Stedelijke ontwikkeling	Lastenverzwaring	-/- € 0,03 miljoen
3.	Minder extern inrichting openbare ruimte	11. Stedelijke ontwikkeling	Meer efficiency	-/- € 0,03 miljoen

8.2.2 Bijstellingen van bezuinigingen voor 2012-2014

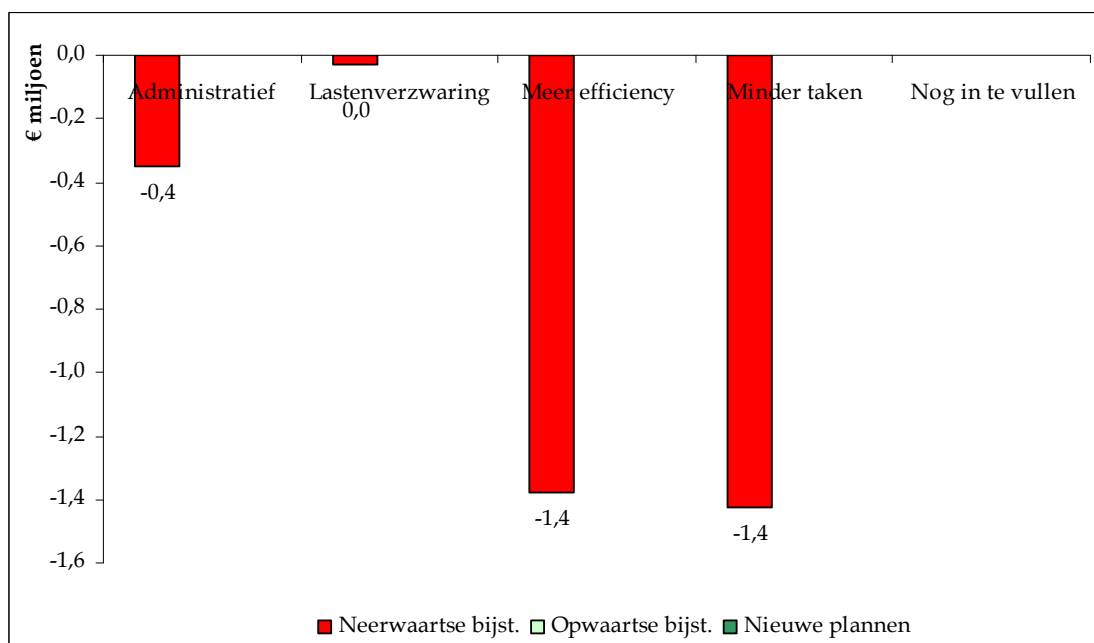
Uit de begrotingen en perspectiefnota's van het stadsdeel blijkt dat er in een aantal gevallen sprake is van neerwaartse bijstellingen van bezuinigingen. In totaal leidt de neerwaartse bijstelling van bestaande bezuinigingen tot een afname van de bezuinigingen in stadsdeel Zuidoost met € 3,2 miljoen tot € 12,9 miljoen in 2014. Tabel 8.3. geeft overzicht van de grootste drie neerwaarts bijgestelde bezuinigingen.

Tabel 8.3 Top 3 neerwaartse bijstellingen (cumulatief per 2014)

	Bezuiniging	Programma	Categorie	Bijstelling
1.	Beheer onroerend goed	11. Stedelijke ontwikkeling	Minder taken	-/- € 0,8 miljoen
2.	Advisering declarabel maken	11. Stedelijke ontwikkeling	Administratief	-/- € 0,4 miljoen
3.	Huren, pachten en precario verhogen	11. Stedelijke ontwikkeling	Meer efficiency	-/- € 0,3 miljoen

De mate waarin bijstellingen zich voordoen wisselt, tot slot, ook per categorie bezuinigingen. In onderstaande figuur zijn per categorie de neerwaartse bijstellingen afgezet tegen de oorspronkelijke bezuinigingen.

Figuur 8.7 Bijstelling per type bezuiniging (cumulatief per 2014)

Bijlage 1 Geïnterviewde personen

Stadsdeel Centrum	Stefan Dirksen Saskia Jansen	Concerncontroller Beleidsadviseur planning en control
Stadsdeel Nieuw West	Servi Creugers Joeri Oosterbroek	Concerncontroller Hoofd financiën
Stadsdeel Noord	Simon Olthof	Unitmanager control
Stadsdeel Oost	Ramsis Michael	Adviseur financiën
Stadsdeel West	Hans de Graaf	Adviseur financiën
Stadsdeel Zuid	Andre Agasi Saskia Koers Mücahit Altin Dayène Rosenquist	Concerncontroller Programmamanager Senior adviseur P&C Teammanager Financieel Advies en P&C
Stadsdeel Zuidoost	Margreet de Ruyter van Steveninck Nico Storm Peggy de Leuv Rina Terol	Afdelingsmanager financiën en inkoop Concerncontroller Beleidsmedewerker Strategie en Beleid Beleidsmedewerker Strategie en Beleid

Bijlage 2 Verantwoording analyse bezuinigingen

Inleiding

De cijferanalyse en de coderingen vormen een centraal onderdeel van het onderzoek van de rekenkamer naar de bezuinigingen bij de Amsterdamse stadsdelen. Dit document beschrijft eerst de uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het maken van de cijferanalyse van de bezuinigingen van de Amsterdamse stadsdelen in de periode 2011-2014. Daarnaast bevat dit document de definities die zijn gebruikt om de bezuinigingen uit de cijferanalyse te coderen.

Uitgangspunten cijferanalyse

De cijferanalyse heeft tot doel inzicht te geven in de samenstelling en ontwikkeling van de bezuinigingen van de Amsterdamse stadsdelen. Om alle stadsdelen op gelijke wijze te kunnen analyseren zijn een aantal keuzes gemaakt om te bepalen wanneer een bezuiniging in de cijferanalyse wordt meegenomen en wanneer niet. Concreet tellen als bezuinigingen mee in de cijferanalyse:

- Alle posterioriteiten zoals vastgesteld in de programmabegrotingen 2011 en 2012:
 - dit omvat ook posterioriteiten die specifiek zijn aangewezen als dekking voor een andere prioriteit;
 - dit omvat ook posterioriteiten die een weerslag zijn van (autonome) ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld vergoedingen van de centrale stad);
 - dit omvat ook posterioriteiten waarvan besluitvorming in eerdere jaren heeft plaatsgevonden, maar waarvan de bezuiniging nog via een posterioriteit in de programmabegroting 2011 of 2012 moest worden geëffectueerd.
- Bezuinigingen die als onderdeel van een (meerjarig) pakket 'heroverwegingen' zijn gepresenteerd (in bijvoorbeeld de financieel meerjarenperspectieven) en betrekking hebben op de boekjaren 2011-2014.

De financiële gegevens van de bezuinigingen opgenomen in de cijferanalyse (de bezuiniging per jaar, omvang van bijstellingen en de gerealiseerde bezuiniging in 2011) zijn ontleend aan door de stadsdeelraden vastgestelde documenten: de financiële meerjarenperspectieven, programmabegrotingen en de jaarrekeningen. Indien noodzakelijk zijn deze aangevuld met informatie uit bestuurlijke rapportages.

Definities van categorieën bezuinigingen

De cijferanalyse omvat inmiddels in totaal ongeveer 450 afzonderlijke bezuinigingsmaatregelen van de Amsterdamse stadsdelen. Vanwege dit grote aantal is voor onze analyse onderscheid gemaakt naar een beperkter aantal 'type' bezuinigingen. Hiervoor hebben wij alle bezuinigingen gecodeerd en ingedeeld in één van de volgende categorieën. In de praktijk vertonen bezuinigingen vaak kenmerken van meerdere categorieën. Voor onze analyse heeft de rekenkamer er uitdrukkelijk voor gekozen om toch elke bezuiniging in de 'meest passende' categorie in te delen. Deze indeling hebben wij bepaald aan de hand van de volgende definities.

Meer efficiency

Bezuinigingen met in deze categorie zijn erop gericht een efficiëntieslag te behalen: het stadsdeel blijft dezelfde taken uitvoeren voor per saldo minder geld. Voorbeelden van bezuinigingen in deze categorie zijn onder andere die op personeel, materieel en ondersteunende taken (dagelijks bestuur, het beleidsapparaat), of efficiencykortingen die het stadsdeel via subsidierelaties oplegt.

Belangrijk hierbij is dat is gekeken naar het effect op het door het stadsdeel uitgevoerde beleid (of beleid dat in opdracht van het stadsdeel wordt uitgevoerd). Strikt genomen kunnen bezuinigingen waarbij de werkwijze van het stadsdeel wordt gewijzigd om kosten te besparen ook effecten hebben op de uitvoering van beleid zelf. In het geval dat op basis van de omschrijving niet bleek dat een bezuiniging, gericht op kostenbesparing, in overwegende mate gerealiseerd zou worden door het verminderen van taken, is deze in de categorie 'meer efficiency' ingedeeld.

Tot slot kan dit type bezuiniging, behalve een kostenbesparing, ook bestaan uit combinaties van kostenbesparingen en lastenverzwaringen. Dit laatste geldt alleen voor bezuinigingen waarbij duidelijk is dat het overgrote deel van de bezuiniging moet worden gerealiseerd door kostenbesparingen of waarvan op basis van de omschrijving niet duidelijk genoeg was hoe groot het aandeel kostenbesparing, respectievelijk lastenverzwaring in de totale bezuiniging was.

Minder taken

Hieronder vallen de bezuinigingen die tot stand komen door het verminderen van taken. Voor burgers, bedrijven en instellingen in het stadsdeel wordt merkbaar dat beleidsuitvoering wordt verminderd. Deze vermindering kan worden gerealiseerd door het minder uitvoeren van taken door het stadsdeel of door het verminderen van taken die in opdracht van het stadsdeel worden uitgevoerd. Voorbeelden van bezuinigingen in deze categorie zijn onder andere het verminderen van beheer van de openbare ruimte en het korten van subsidies waarbij de subsidieontvanger minder taken hoeft uit te voeren.

Administratief

Bij dit type bezuiniging wordt een taak niet anders of minder uitgevoerd, maar dalen per saldo wel de kosten die drukken op de begroting van het stadsdeel. Dit wordt onder andere bewerkstelligd door het dekken van kosten uit andere fondsen of door anderszins de administratieve behandeling van uitgaven van het stadsdeel te wijzigen. Ook valt binnen deze categorie het overhevelen van taken naar andere onderdelen binnen de gemeente.

Lastenverzwaring

De bezuiniging valt in deze categorie als deze tot direct gevolg heeft dat kosten voor burgers of niet-gemeentelijke organisaties stijgen. Dit gebeurt door middel van een tariefverhoging, de instelling van een nieuwe heffing of uitbreiding van het werkingsgebied van bestaande heffingen. In sommige gevallen is de inkomstenverhoging die gepaard kan gaan met een efficiëncyslag toe te schrijven aan een lastenverzwaring; in deze gevallen is voor 'meer efficiency' gekozen. Alleen als uit de toelichting redelijkerwijs bleek dat het grootste deel van het bedrag van de post uit een lastenverzwaring bestond, is de bezuiniging alsnog als lastenverzwaring aangemerkt.

Nog in te vullen

In het geval dat het stadsdeel zelf aangeeft dat de invulling van de bezuiniging nog nader moet worden vastgesteld geven we deze categorie mee.

Onbekend

Dit zijn de bezuinigingen waarvan de rekenkamer uit de toelichting niet kan opmaken wat deze precies inhoudt. Vaak komt dit voort uit een te beknopte beschrijving van waar exact op bezuinigd wordt.

Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam

Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
info@rekenkamer.amsterdam.nl
www.rekenkamer.amsterdam.nl